

НАШЕ ЖИТТЯ OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — PUBLISHED BY UNWLA, INC.

...здійснюючи Деклярацію
про державний суверенітет України,
Верховна Рада УРСР
урочисто проголошує

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ
та
**СТВОРЕННЯ САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ
ДЕРЖАВИ — УКРАЇНИ**

Верховна Рада України

24-го серпня 1991 року

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

PIK XLIX, 4.7-8

ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ—1992—JULY-AUGUST

No.7-8, VOL. XLIX

ЗМІСТ

Марта Богачевська-Хом'як. Мілена Рудницька і жіночий рух.	1
Богдан Кравців. Пожнив'я.	3
Зореслава Шкіряк-Нижник. Здоров'я жінки і проблема відродження України.	4
Л. Бурачинська. Непохитна.	6
К. Малицька. З дитячих споминів.	8
Іван Красовський. На Івана, на Купала... ..	9
Стефанія Гнатенко. Талант, відданий народові.	11
Вісті з централі.	13
В першу річницю сметри д-ра Б. Цимбалістого.	14
Христя Навроцька. Зустріч з Марією Драч.	15
Слово голови СУА Марії Савчак на відкритті конференції голів окружних управ.	16
Our Life	
The address of the President of UNWLA, Maria Savchak delivered at the Conference of Regional Councils on May 16, 1992.	18
Martha Bohachevsky-Chomiak. Dr. Lynne Cheney, Chairman of the National Endowment for the Humanities, Meets Raissa Morozov in Washington.	20
Dr. Thomas M. Prymak. Acquainting Two Worlds: Krymsky as Orientalist.	21
Христя Навроцька. Наше харчування.	25
Хроніка Округ.	26
Дописи Округ і Відділів.	27
Подяка суспільної опіки.	31
Пожертви.	32
Нашим дітям.	34
Посмертні згадки.	36
Загальні збори відділів.	36

На обкладинці: фрагмент із Акту проголошення незалежності України
Our cover: fragment from the proclamation of an independent Ukraine

Редактор — Ірена Чабан

Редактор англомовної частини — Марта Бачинська

Мовна редакція — Роман Юревич

Адміністратор — Наталія Дума

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Любов Волинець

Христя Навроцька — з уряду (пресова референтка Головної Управи)

Іванна Ратич

Іванна Рожанковська

Ольга Руденська

Марія Савчак — з уряду (Голова Союзу Українок Америки)

Тамара Стадниченко-Корнелісон

ГОЛОВНА УПРАВА СУА

ПОЧЕСНІ ГОЛОВИ

Лідія Бурачинська
Іванна Рожанковська

ЕКЗЕКУТИВА

Марія Савчак — голова
Іванна Ратич — 1-ша заступниця голови
Ольга Гнатейко — 2-га заступниця голови для справ організаційних

Лідія Гладка — 3-тя заступниця голови для справ культури

Марта Хом'як — 4-та заступниця голови для справ зв'язків

Ірина Чайківська — протоколярна секретарка
Марія Томоруг — кореспондентська секретарка
Розалія Полчій — англомовна секретарка
Рома Шуган — скарбнічка
Марта Данилюк — фінансова секретарка
Ірина Куровицька — вільний член
Лідія Біпоус — вільний член

РЕФЕРЕНТУРИ

Ірина Руснак — музейно-мистецька
Ольга Тритяк — виховна
Ліда Черник — суспільної опіки
Анна Кравчук — стипендії
Христя Навроцька — пресова

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Наталія Гевко — Дітройт
Оксана Фаріон — Філадельфія
Надія Савчук — Нью-Йорк
Марія Крамарчук — Північний Нью-Йорк
Марія Полянська — Нью Джерзі
Іванна Шкарупа — Огайо
Анастасія Хариш — Чикаго
Ірена Гладка — Нова Англія
Наталія Кушнір-Верзол — Південний Нью-Йорк

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Евгенія Новаківська — голова
Лідія Дяченко — член
Таїса Турянська — член
Надя Бігун — заступниця
Лідія Фіцалович — заступниця

ГОЛОВНА УПРАВА СУА

/АДМІНІСТРАЦІЯ/

108 Second Avenue

New York, NY 10003

(212) 533-4646

Години урядування: від 10:00

до 4:00 по пол.

РЕДАКЦІЯ: (212) 674-5508

Fax: (212) 254-2672

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

203 Second Avenue

New York, NY 10003

(212) 228-0110

Fax (212) 228-1947

ПРЕДСТАВНИЦТВА "НАШОГО ЖИТТЯ"

АНГЛІЯ:

Ukrainian Booksellers

49 Linden Gardens

Notting Hill Gate

London W24HG

England

АВСТРАЛІЯ:

Postup Ukrainian Cooperative

Trading Society Limited

928 Mount Alexander Rd.

Essendon, 3040,

Australia

"OUR LIFE" (USPS 414-660) is published monthly — except Aug.
by Ukrainian National Women's League of America, Inc.,
108 Second Avenue, New York, NY 10003.

ISSN 0740-0225

Postmaster: send address changes to

"OUR LIFE", 108 Second Ave., New York, NY 10003

Second Class Postage Paid at New York, NY and at additional mailing offices. Copyright 1992 Ukrainian National Women's League of America, Reserved — Published in U.S.A.

15 липня 1992 р. минає 100 років з дня народження видатної політичної й громадської діячки, педагога, журналіста, ідеолога та провідника українського жіночого руху *МІЛЕНИ РУДНИЦЬКОЇ*.

МАРТА БОГАЧЕВСЬКА-ХОМ'ЯК

МІЛЕНА РУДНИЦЬКА І ЖІНОЧИЙ РУХ

Ім'я Мілени Рудницької пов'язане в першу чергу зі зростанням Союзу Українок в Галичині та творенням світової організації жіноцтва поза межами Радянського Союзу. Діяльність М. Рудницької, однак, переросла рамки однієї організації чи групи і набула загальнонаціонального значення у політичному житті західніх українців. Виступи Мілени Рудницької на міжнародному форумі надали їй загальноукраїнського масштабу. Притаманності Союзу Українок втягнули М. Рудницьку в русло не тільки загальнофеміністичної тематики, але й політичного мислення. Маємо справу, отже, з людиною, яка діє як політик і як жінка, яка вважає своїм обов'язком втягнути саме жінок у політичний розвиток і яка робить це у контексті громадських установ, прийнятих звичаїв та діючих суспільних засад. Хоч постать Рудницької зв'язана з різними контроверсіями, форма її діяльності звичайно змагала не до конфронтації, а до злагодження конфлікту. Очевидно це не стосується тих, кого вона вважала ворогами свого народу.

Союз Українок був єдиною в Європі масовою організацією жіноцтва, в якій гуртувалися жінки різних суспільних клас та політичних поглядів. Рудницька стала головою Союзу Українок у 1928 році. Тоді організація нараховувала коло 60 філій і неточно устійнену кількість селянських гуртків. За 11 років головування Рудницької організація зросла майже до 60 тисяч членів, згуртованих більш як у 70 філіях та 1,100 селянських гуртках, які охоплювали понад 50 тисяч жінок, тобто організації, яка нараховувала понад сто тисяч членок. Ці числа вказують, що маємо справу не з пересічною жіночою допомогою організацією, а з динамічною суспільною, економічною та політичною силою Галичини. Не був Союз Українок твором Мілени Рудницької — надто багато організацій, одиниць та різних напрямків жіночого руху на Україні ввійшли в Союз Українок, щоб можна його вважати твором однієї людини. Така організація вимагала для свого зростання та діяльності провладу з візією, яка виходила поза саму організацію, людини з хистом, політичним виробленням та вмінням з'єднувати собі співробітників. Чисельний стан Союзу Українок (подані цифри охоплюють тільки Галичину) підкреслює, що організація відповідала потребам своїх членів, віддзеркалювала намагання села приспішити темп модернізації та включити жінок у політичне життя країни. В основному Рудницька очолю-

Мілена Рудницька *Milena Rudnytska*
1892—1976

вала організацію, яка намагалася уможливити та приспішити участь жінок у розвитку суспільства.

Мережа Союзу Українок охоплювала Галичину, Волинь (крім польських заборон), була пов'язана з Буковиною, емігрантськими організаціями і дала поштовх організації жіноцтва у США та Канаді. Союз Українок відіграв важливу роль в економічному розвитку села та в політичній активізації жінок. Під головуванням Мілени Рудницької Союз Українок вміло поєднував модернізацію села та розвиток жіноцтва. Що більше, в час зростання нетолеранції, ідеологічної виключності, опортунізму та зневіри у політичному житті країни, як і наростаючого розбрату, Союз Українок зумів твердо стояти на принципах саме толерантності, правдивої демократії та інтелегентного патріотизму.

Жіноча організація уможливлювала жінкам відігравати чільну роль у громадському житті поза межами виключно жіночих форумів, від якої до того часу їх відштовхувала чи то традиція, чи звичай, чи брак можливості, чи, врешті, відкрита або прихована

ворожнеча чоловіків. Факт, що українські жіночі товариства могли брати участь у міжнародних з'їздах і в такий спосіб здобули українцям доступ на міжнародну арену, яка була звичайно їм закрита, поборював іронію, з якою деякі чоловіки ставилися до суспільної активності жінок. Без основ жіночого руху політична діяльність Мілени Рудницької, яка становила одну з найважливіших ділянок її життя, була б неможливою. Щоб виробити програму, чуйну на всесторонні намагання українок включитися активно у громадське життя, потрібно було людини талановитої, освіченої, здисциплінованої, цілеспрямованої, яка зуміла б пов'язати рутинну працю з полетом великого ідеалу.

Доба, в якій виростала Мілена Рудницька, змушувала її з ранньої молодости сконфронтувати питання про ролі жінки в модерному світі. Народилася вона 15 липня 1892 року, в той час, коли ще велася дискусія в доцільності середньої та вищої освіти жінок. Українські парламентаристи, а особливо о. Іван Озаркевич, піднесли справу освіти жінок у 1890 році; перше жіноче віче у справі допущення жінок в університет відбулося в Галичині 1891 року; перша жіноча гімназія в Галичині (до речі, польська, у Кракові) відкрилася 1896 року; жінок (з-поза Австрійської імперії, щоб не ширити згіршення серед своїх) допущено у Львівський університет 1898 року; перша жінка в Галичині, яка здала матуру, Софія Окуневська, — здала екстерном у 1885 році. Рудницька належала до одного з перших річників українських галицьких жінок, які пройшли групово новий гімназійний академічний курс навчання.

Рішення змагати до класичної матури та університетських студій, поруч з братами, незважаючи на смерть батька та матеріальну незабезпеченість сім'ї, в той час потягало за собою зусилля, вміння відстояти свої погляди перед наругою як чоловіків, так і жінок, життєздатність та вміння пробитися крізь перешкоди. Жінки, пройшовши таким шляхом, виробляли самовпевненість, вміння діяти рішучо і — найважливіше — самостійність у поглядах. Таким жінкам тяжко було "замарити" очі чужими ідеями, бо вони все перевіряли власним розумом та практикою.

Зі Зборова, в якому Мілена народилася, сім'я Рудницьких після смерті батька остаточно переїхала до Львова, щоб дати можливість дітям здобути вищу освіту. Мати, маючи п'ятеро дітей та обмежені фінансові можливості, для прожитку відкрила дім для студентів та щокілька років перепродувала хати для заробітку. Ініціатива матері — хоч станції були звичним способом прибутку для інтелігентних сімейних жінок — відбилася на дочці. Мілена бачила наявно, що навіть у щасливому подружжі життя жінки не є забезпечене.

В університеті у Львові Мілена вступила в роки затяжної, а то й кривавої боротьби за права україн-

ської мови. Тоді посилювалося розуміння потреби організованої спільноти, організованої громадської акції для досягнення політичних цілей. Під час війни, щоб продовжити студії, вона переїхала зі Львова до Відня.

Відень, що ще за часів війни був столицею великої, хоч і загроженої імперії, після війни став одним з осередків політичних емігрантів. Більше того, у ньому пульсувало українське життя, яке посилювалося після війни. Там жила традиція студентської активності (у студентському гуртку "Січ" вперше читалися твори Кобринської), там була преса, яка писала про досягнення українців (Олена Степанів — перша жінка-воєнка у нормальній армії в Європі — стала темою статтей у віденській пресі в 1915 році), процвітало культурне життя українських родин, які почувалися впевнено у столичному блиску, діяла активна група українців зі східних областей України, які створили Союз Визволення України і яких посилювала еміграція інтелігенції з України.

Діяв у Відні — також дуже активно — Жіночий Комітет. Після розпаду Австрії, коли Рудницька працювала над дипломом з педагогіки, у Відні вирувало політичне життя. Через Відень проїжджали різні українські делегації, тут були постійні представництва українського уряду і тут Рудницька познайомилася з деякими провідними жінками з-поза Галичини: Зінаїдою Мирною, Надією Суровцевою, Галиною Чикаленко-Келлер.

У Відні Рудницька поглибила знання, поширила світогляд, вийшла у ширший світ. Тут ближче пізнала Павла Лисяка, майбутнього посла до союму, адвоката, журналіста за якого в тому ж Відні в 1919 році вийшла заміж. Подружжя, а згодом материнство, знову гостро поставило перед нею нерозв'язні питання життя самостійної, освіченої, фахово вишколеної жінки. І подружжя згодом розпалося. Рудницька сама виховувала сина.

Разом з іншими жінками, які не знали про підготову Великого Листопада, вона кинулася з запалом до праці — і не знайшла місця для жінки. Лише за два чи три дні її прийняли до кухні в Народному Домі, хоч її кваліфікації на таку працю були мінімальні. Кухнею відав молодий здоровий чоловік, а на фронті відчувався дошкульний брак сил.

Остаточний поштовх до фемінізму Рудницькій дали польки. 22 листопада Рудницьку заарештували польські легіонерки: під час української влади у Львові вони активно працювали в розвідці і підтримували зв'язку. Боліло те, що на рідній землі польські жінки заарештували українку, яка не мала змоги використати своєї сили, своєї інтелігенції, свого знання міста для оборони національних інтересів.

Рудницька відрізнялася від інших українок, які у споминах про Листопад згадують маєстатичні, державотворчі моменти. Вона також підкреслювала їх,

ПОЖНИВ'Я

Учора нам багатий сніввся сон:
пшеничним золотом поля горіли,
на срібло кіс лягало збіжжя зріле
і з піль ми звозили й несли полон —

і грала кров у жилах спраглих лон,
женцям і жницям дні весільні мріли,
слова й пісні, мов бджоли срібнокрилі,
бриніли із серпами в унісон.

Скільки на небі зірочок,
Стільки на полі копичок
Зірочки небо світили.
Копоньки поле укрили.

Із обжункових пісень

Сьогодні — зорані поля й городи,
виблискують до сонця масно скиби,
ждучи, щоб зерно слів родюче й чисте

упало в землю, спрагнену уроди,
і прорістю вросло в розкриті глиби
і хвилями котилось колосисте.

але хотіла знати, чому вони були моментами, а не нормативною дійсністю. Як і інші жінки, вказувала на нехіть чоловіків співпрацювати з жінками. Не заперечуючи цього кричущого явища, вказувала також на "індоленцію жінок", на їхню нехіть боротися за свої жіночі права.²

Втрата держави, однак, показала, на що спроможна українська жінка. "Цілу гуманну працю, — писала М. Рудницька, — яка єдино осталася дозволена в часах ворожого наїзду, перейняла на себе українська жінка: матеріальна і моральна опіка над родинами наших жовнів, над усіма неповинними жертвами знуцання, одним словом, головна частина діяльності Горожанського Комітету спочиває в руках жіноцтва. А поза чисто філантропійною діяльністю майбутній історик запише на наш рахунок й інші вчинки, яких не посоромився осяяний славою український жовнір".³ В цей час Рудницька прийшла до остаточного переконання про потребу самостійного жіночого товариства, яке гуртувало б усіх жінок для того, щоб вони ставали повноцінними будівничими свого суспільства. Погляди, які висловила Рудницька у 1919 році, вона повторювала і обстоювала їх до кінця життя: "Жіноча організація згуртує нас всіх без огляду на нашу клясову і політичну приналежність, бо жіночий інтерес для нас всіх однаковий".⁴

Цю статтю М. Рудницька надрукувала в "Нашій Меті". Був це "часопись робітного жіноцтва", що виходив з перервами, зумовленими труднощами з польською поліцією, впродовж 1919 року. В імені комітету редагувала газету Дарія Шухевич-Старосольська за фінансовою допомогою соціалістів.

На відміну від інших активісток того часу, не виглядає, щоб Рудницька захоплювалася ідеями соціалізму чи навіть фемінізму у соціалістичній заквазці. Якщо Старосольська перейшла від соціалізму до

фемінізму, то Рудницька з часів своєї молодости витворила певного роду органічний фемінізм. Права жінки, особливо громадські права, здобуто зразу ж після війни. Тепер виникло питання користування тими правами, питання обов'язку перед громадою, перед нацією. У фемінізмі Рудницької є сильний натиск на обов'язок.

1. Хоч українські жіночі товариства поза межами Радянського Союзу вважали себе членами Союзу Українок, формально Всесвітній Союз Українок ввійшов у життя тільки 1937 року, за згодою всіх жіночих товариств та за формальним затвердженням польського уряду. Ми не маємо точних статистичних даних про кількість членів Союзу. Згідно з державним звітом на 29 березня 1936 року, Союз Українок у Польщі нараховував 35 тисяч; "Sprawozdanie z życia mniejszości narodowej". стор. 35. Мілена Рудницька, в *Інформаційному Листку Матірнього Союзу Українок*, число 4, травень-червень 1951, писала, що напередодні Другої світової війни Союз налічував понад 100 тисяч членів.

2. Це улюблена фраза Рудницької, коли вона хотіла критикувати жінок. Вперше появилася вона у статті "Львівське жіноцтво підчас падолистового перевороту", яка була надрукована у "Прапорі" на початку 1919 року, а в листопаді того року була передрукована в "Нашій меті", ч. 22 (23.XI.1919), стор. 3-5; та ч. 23 (24.XI.1919), стор. 5-6.

3. Цитата з передруку статті у "Нашій меті". Пізніша стаття Рудницької "Роля жіноцтва у визвольній боротьбі УГА: відсутність джерельних матеріалів. Споминеві статті учасниць, як головне джерело інформацій", у книжці "Українська Галицька Армія: у 40-річчя її участі у визвольних змаганнях (матеріали до історії)". Видав хорунжий УСС Дмитро Микитюк, стор. 335-347. Підкреслює позитивну та активну участь жінок і подає список імен 90-ти жінок, які служили у збройних силах в Західній Україні. В цій статті, написаній на еміграції, Рудницька навіть реабілітує чищення картоплі як потрібну форму праці для народу.

4. "Чи треба нам окремих жіночих організацій?", "Наша мета", ч. 11/7. VII.1919/, стор. 1-3, цитата з стор. 3.

Продовження в наступному числі

ЗДОРОВ'Я ЖІНКИ І ПРОБЛЕМА ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ

Д-р Зореслава Шкіряк-Нижник — надзвичайно цікава постать сьогоденного Києва. Родом із Закарпаття, вона закінчила медичний факультет Ужгородського університету і працювала лікарем у селах Закарпаття. Там усвідомила невідрадне становище населення, зокрема жінок та дітей, коли йдеться про стан здоров'я, і саме ця проблема створила провідну ідею в її праці в ділянці охорони здоров'я.

1975 року її запросили до Києва, де тепер завідує кафедрою медико-соціальних проблем материнства і дитинства Київського державного інституту вдосконалення лікарів. Лікарі обов'язково кожні п'ять років проходять вишкіл у новій ділянці медицини. Крім того вона завідує відділом плянування сім'ї при науково-дослідному інституті педіатрії, акушерства і гінекології. Зореслава Шкіряк-Нижник має титул доктора медичних наук і професора. У травні ц.р. вона відвідала багато міст США з метою усвідомлення американців про наслідки чорнобильської катастрофи.

Свою професійну працю невпинно поєднує з громадською роботою в ділянці захисту не тільки здоров'я, але й прав жінки, а також у ділянці екології. У підготовці до референдуму відбула низку поїздок у Донецьк, Дніпропетровськ, Одесу та інші міста, а на річному засіданні підсумків праці Союзу Українок і Жіночої Громади Руху в листопаді 1991 р. виголосила доповідь на тему здоров'я жінки та його значення у проблемі відродження України. За дозволом авторки друкуємо її у дещо скороченому виді, зберігаючи правопис оригіналу.

О.Р.

Вболіваючи за національне відродження України в усій його складності, розмаїтті, не можна обминути такої вкрай важливої проблеми, як біологічне забезпечення ВІДРОДЖЕННЯ у його якісному і кількісному вимірах. Проблема ця є не тільки гострою, але і такою, зволікання з вирішенням котрої ставить під загрозу саме існування нації як такої, може призвести до незворотнього стійкого погіршення генофонду, соматичної та інтелектуальної дегенерації, вимирання.

Постійно зменшується народжуваність: якщо на початок 1985 року вона становила 15.3 на кожну тисячу населення, у 1987 — 14.8 ‰, у 1990 — 13.2 на 1000, то на 1.01.1991 — 12.7, що є найнижчим показником в СРСР.

Відповідно іде зменшення коефіцієнту плодovitості жінок, тобто коефіцієнту народжуваності у жінок дітородного віку. Ще 10 років тому на 1000 жінок у віці від 15 до 49 років припадало по 70 родів на рік, у 1988 — вже тільки 59, а 1989 — всього 55, у 1990 — 51.

Тривога стає ще відчутнішою, якщо зважити на те, що водночас зростає загальна смертність людей, яка на початок минулого року становила 11.6 на 1000 населення, нинішнього — 12.1, і є майже у два рази вищою, ніж у країнах Західної Європи, Канади, Японії. При такій ситуації уже майже не маємо кількісного відтворення населення: за останні 10 років природний приріст різко упав. Ще в 1986 році він становив 4.4 на 1000 населення, у 1987 — 3.5 на 1000, у 1988 — 2.8, у 1989 — 1.7, а у 1990 — 0.6 (!) (по СРСР — 8.7). До речі, на 1.01.1992 в Україні помітний вже від'ємний приріст — 0.4‰ (себто за рік вмирає на 40,000 людей

більше, ніж народжується. — Ред.). Маємо нечувану і небачену донині ситуацію, коли 12 областей України вже не відтворюють своє населення! У сільській місцевості, де популяція, як відомо, складається переважно з українців, смертність загалом по республіці перевищує народжуваність. Україна стоїть уже на тій катастрофічній межі, за якою гряде хіба що вимирання і зникнення нації як біологічної термінанти.

Відомо, що саме жінка є основним гарантом безперервності поколінь. Здоров'я жінки і народжених нею дітей забезпечує перехід з одного покоління в інше і повноцінність зміни поколінь. Здоров'я жінки віддзеркалює не тільки ту сукупність рис, що притаманна у біологічному та суспільному плані процесу відтворення суспільства, але і соціальну, політичну, екологічну та історичну ситуацію в суспільстві загалом.

У погіршенні здоров'я жінок, ущемленні їх материнських можливостей можна шукати, а значить і знайти вагомі причини, що привели до цієї критичної біологічної межі. На Україні понад 27 мільйонів жінок, з них 12.4 млн. дітородного віку. У народному господарстві їх зайнято близько 11 млн. Жінки на Україні складають 52% усіх працюючих, 92% жіночого населення працюють або вчаться. У промисловості жінки складають 45%, сільському господарстві — 46%, будівництві — 28%, транспорті і зв'язку — 33%. Якщо ж зважити на те, що цей процес зайнятості у суспільній сфері іде у розриві від розв'язання питань охорони праці, захисту здоров'я і покращення побуту жінок, стає зрозумілим, що нинішнє становище жінки є соціальною проблемою державного значення.

Багато жінок зайнято на важких фізичних ро-

ботах, шкідливих для здоров'я сферах. Серед тих, що сьогодні виконують тяжкі і допоміжні некваліфіковані роботи — 80% жінок. В абсолютному визначенні це близько 150 тисяч наших сестер і матерів.

У 70% робітниць сільського господарства і 40% жінок на промислових підприємствах характер роботи кваліфікується як важкий. Про виснажливість їх праці свідчить і той факт, що на кожних 100 працюючих протягом року в зв'язку з хворобами кількість днів непрацездатності жінок значно вища, ніж у чоловіків. Щодня внаслідок захворювань не працює близько чвертьмільйона жінок. Високою залишається зайнятість жінок на виробництві вночі. Серед усіх працюючих у нічні зміни третина — це жінки віком від 20 до 39 років. Хіба еволюцією нашого роду, історією духовних загальнолюдських та національних традицій дівчині, жінці не призначалося більш достойне місце для вечорів і ночей?

Нічна виробнича зміна для дівчини, жінки — велике досягнення "Великого Жовтня". Це страшний соціальний виродок сьогодення у нашій державі!

Виробничі шкідливості, стрес, в поєднанні з впливом негативних факторів навколишнього середовища сприяли формуванню екологічно залежних захворювань у вагітних та матерів, що кормлять немовлят. Ці фактори зумовили за останні 10 років ріст гіпертонічних станів та ішемічної хвороби серця у два рази, мимовільних абортів у 4-6 разів, вроджених вад розвитку немовлят у три рази на фоні росту загальної захворюваності дітей раннього віку у два рази. У 1975 році на Україні народилось 10 тисяч виродків, у 1990 — понад 16 тисяч. Сьогодні народжується в середньому 20 виродків на 1000 народжених.

Протягом року близько 40 тисяч жінок не доношують вагітність. За останнє десятиріччя у 5 разів збільшилася кількість глибоконедоношених дітей. Гінекологічна захворюваність жінок за 15 років зростає на 35%.

Стійке погіршення здоров'я жінок посилюється практично невіривною проблемою високої частоти штучних абортів. Суспільство до цього часу не забезпечило нашу жінку тими численними засобами планування сім'ї, які широко використовуються у світі і є безпечними для здоров'я. Щорічно у нашій республіці виконується понад 1 мільйон штучних абортів, 82.5 на кожну 1000 жінок дітородного віку (для порівняння: у Канаді — 10 на 1000 жінок, у Нідерландах — 5.6).

Проведений у Запоріжжі та для порівняння — Симферополі генетичний моніторинг показав: у забрудненому Запоріжжі частота спонтанних абортів мутаційного походження у 5 разів вища, ніж у відносно чистому Симферополі, а частота вроджених вад розвитку у немовлят — у два рази. У м. Рубіжному Луганської області захворюваність дітей в Україні

на рак у 8 разів перевищує середньостатистичний показник. Ростає з року в рік частота раку молочної залози, матки, яєчників.

Сьогодні в цілому в Україні біля 70% немовлят з першого дня свого життя мають ті чи інші відхилення у стані здоров'я.

... Отаку невеселу маємо ситуацію.

А якщо ще додати ті 4 мільйони різних синтетичних хімічних сполук, чужих біології людини (ксенобіотиків), токсичних речовин, які засмітили повітря, воду, ґрунт, продукти харчування, на той один мільярд кюрі, підкреслюю — 1 млрд. за даними експертизи незалежних вчених (а не 50 млн. кюрі за цезієм за даними офіційної статистики), що смертоносно був вивержений у навколишнє середовище Чорнобильським лихом, якщо б зважити на ту шкоду природі і здоров'ю, що її завдають численні військові об'єкти, розташовані так рясно на території України, то перспектива здоров'я людей загалом, жінки-матері та її дітей зокрема, постає перед нами більш ніж драматичною.

І останнє. Сумарний вплив хімічних та фізичних факторів призвів, як встановлено результатами ряду наукових досліджень, до того, що у сімені чоловічої популяції на Україні середня кількість здатних до запліднення статевих клітин за період з 1968 по 1988 рік зменшилась із 70% до 30%! Якщо ця тенденція, у поєднанні з тими процесами, про які йшлося вище, збережеться і надалі, то на кінець сторіччя вже і надіятися не прийдеться про відтворення людей на Україні.

Що можемо зарадити, чим зупинити цей процес? — Складна, багатогранна потрібна робота.

Передусім, маємо подбати про те, щоб зробити гласною повну інформацію про стан здоров'я населення, зокрема жінок, і дітей, народжених ними. Необхідно об'єднати зусилля громадськості та політичних кіл у вирішенні проблеми поліпшення соціального статусу жінки в суспільстві, створення їй належних умов життя для виконання функцій материнства, виховання дітей. Треба порушити перед Урядом питання про негайне прийняття закону про охорону праці і здоров'я жінок, і механізми, що забезпечували б його незаперечне виконання. Слід розробити і реалізувати національну програму відтворення населення, планування сім'ї.

Тільки гуманізація громадсько-політичної системи як невід'ємної складової процесу демократичних перетворень на Україні може дати нам останній шанс відтворення і відродження. Без відродження біологічного духовно відродити Україну буде нікому і ні для кого.

То ж скористайтесь тією останньою можливістю і зробім усе посильне для її реалізації. Треба надіятися, що ще не пізно, що доля наших дітей ще у наших руках.

НЕПОХИТНА

(Спроба життєпису)

Продовження

Знов у Львові

У вересні 1920 р. прибула Константина Малицька до Львова. Повних п'ять літ тривала її мандрівка в непевних воєнних умовах. Але й Батьківщина не була тією самою, якою вона залишила її у травні 1915 року.

Воєнні дії відбилися на обличчі Львова. Листопадовий зрив на коротку хвилину підняв чужу за-слону з цього давнього українського міста. Але пізніше облога й поновна окупація його польськими військами погасили цей запал. Український Львів принишк у сподіванні дальших подій. Вони розгортались уже поза його мурами й добра не вічували. Після крутіжу 1919 р. прийшла ще офензива на Київ і її заломання. Існувала ще надія на дипломатичні заходи наших урядів, які підтримували 14 пунктів американського президента Вілсона. Але дійсність у краю була невідраднa. Тюрми переповнені поворотцями та тими, що з ними місцеві поляки зводили свої порохунки. Рештки УГА за дротами чи на еміграції.

Так — це була інша дійсність. Не той трудний, але успішний, повен розмаху похід 900-их років, не той гарячий молодечий запал передвоєнних літ. Невисна польська верхність, що була передше формальною, тепер стала дійсною. Твердий режим окупанта прибирав нових форм насилля. До цього треба було звикати в громадській праці, треба було шукати доріг до життя й оборони.

В тій ситуації важко було відпочити втомленій мандрівниці й набрати бадьорого духу. Але вона надто довго була відірвана від активної дії, щоб відпочивати. У першу чергу зголосилась до вчительської праці, а потім поцікавилась умовами жіночої організації.

Жіноча Громада перейменувалась у Союз Українок і вже працювала. З Горожанських Комітетів, що постали в перших місяцях польської окупації й намагались зарадити лихоліттю, що настало, поволі відпливали жіночі сили. Головна увага була дальше звернена на суспільну опіку, що її знеможена країна потребувала. Але вже відживала увага для культ-освітніх завдань, потрібно було зміцнення організаційної мережі.

На чолі Союзу Українок стояла тоді Марія Білецька. Це ще більше притягнуло К. Малицьку до співучасті. Взагалі, як пише одна з тодішніх громад-

ських діячок, К. Малицька ставилась із великим запалом до починів того часу. Так немов після довгої відсутности хотіла винагородити втрачений час.

Виринула потреба жіночого з'їзду. К. Малицька відразу погодилась очолювати Підготовний Комітет і вложила багато праці в його підготову. Він відбувся 24 грудня 1921 року. Прибуло багато делегаток із міст і містечок Галичини, радісне сподівання ініціаторок сповнилось. Бо ж треба було намітити плян праці, зактивізувати членство. А головне — насвітлити тодішню політичну ситуацію, в якій українське жіноцтво повинно було знайти себе і свій шлях. Подібно, як воно сталося напередодні війни, коли воно заговорило рішучою мовою борця за волю.

Провід з'їзду перебрала Константина Малицька і врочисто відкрила його. Однією з перших точок з'їзду була доповідь Мілени Рудницької, тоді молодої діячки, що тільки стала проявлятися у лавах жіночого руху. Вона мала дати погляд на політичну ситуацію України, як підставу для дальшої праці жіноцтва. Її насвітлення окупації було таке безпощадне, що в половині її промови присутній комісар поліції перервав з'їзд.

Слідували вужчі наради жіноцтва в іншому приміщенні. Вони намітили пляни праці й ухвалили резолюції, але це не було те, чого сподівався з'їзд осягнути. Груба інтервенція влади перебила плян проводу. Активізація членства розтягнулась на довгий час.

У тому часі К. Малицька увійшла до Головної Управи СУ. Проводила дальше Марія Білецька, з якою єднала її довголітня приязнь. Поволі відбудовувалась організація, поширюючи свої філії і гуртки в найдальші околиці. Але це вже була інша дійсність, як та, що її К. Малицька перед війною залишила. Тоді українська стихія, хоч і тоді гноблена й переслідувана, мала опертя в правості австрійської монархії. А в новій окупації і цієї позірної підтримки не було, чого доказом був зірваний з'їзд.

Це важко вразило пряму вдачу К. Малицької і вона підтримувала потребу боротьби. Будучи в Управі й у черговій каденції 1922/23 рр., за головування Катрі Гриневичевої, вона вклала багато запалу й праці в дальшу розбудову організації. А в каденції 1923/24 рр. перебрала провід її, хоч звичайно не любила стояти на чолі.

І тут настало нове потрясення. 14 лютого 1924

згинула в камері тюрми при вул. Яховича Ольга Басараб, член Української Військової Організації (УВО) і скарбник Головної Управи Союзу Українок. Це був удар, якого дотепер ще не зазнало новітнє українське суспільство. Понурими середньовічними методами заговорила влада, вибравши собі чутливу жінку-патріотку на предмет своїх знущань.

Українська громада була настільки заскочена тим фактом, що спочатку навіть не прийняла відповідних кроків для викриття того нечуваного злочину. Та це вчинило українське жіноцтво. Поодинокі члени Головної Управи, сестра і брат Покійної добились в'яснення цього смертного випадку та його жахливого тла. А Головна Управа СУ через сестрині жіночі організації у Відні й Празі та контакти з міжнародними жіночими центральними надали цій справі міжнародного розголосу.

Ця подія довела знов до зудару Союзу Українок із польською владою. Поліція стала кликати голову й членок Головної Управи на в'яснення й допити. Відгук, що його набрала мученицька смерть Ольги Басараб у жіночому світі, був Польщі невідгукний. К. Малицькій довелось відстоювати право СУ на оборону людських прав. І при цьому вона пізнала нового окупанта зблизька.

В цю справу вмішалась також шкільна влада. Хоч К. Малицька працювала в приватному українському шкільництві, проте в нових умовах і ці вчительські сили мусіли бути схвалені. Отже з кінцем громадського року вона уступила з головства СУ, передавши його Олені Шепарович. В Головній Управі СУ вона залишилась.

Зосталась вона там і в часі головування Марії Донцової (1926) і під час поновного головування Олени Шепарович (1927) та Іванни Витковицької (1928). Щойно на загальних зборах у грудні 1928 р. Константина Малицька вийшла з Головної Управи.

Як сказано, К. Малицька вже не могла провадити й очолювати, але всією душею вона підтримувала організацію і служила їй думкою і порадою. Одначе в тому часі відбулися події, що віддалили її на якийсь час від Головної Управи СУ та поставили осторонь тої організації.

В 1928 р. українське населення Галичини вперше взяло участь у виборах, а політичний провід висунув свої листи. В новій повоєнній дійсності голосувало також і жіноцтво. Вперше виринула перед Союзом Українок потреба закріплювати своє членство до якнайбільшої участі. Але й рівночасно існувала небезпека партійно-політичного поділу. З-поміж політичних партій найбільшими впливами користувались УНДО (Українське Національно-Демократичне Об'єднання) і Партія Українських Соціалістів-Радикалів.

У проводі Союзу Українок зарисувались тоді два становища. Обидві сторони вважали активізацію жіноцтва у виборах кінцевою. Але одна сторона під

проводом К. Малицької не бажала зв'язувати СУ з якоюнебудь політичною партією. На її думку, жіночий рух повинен бути понадпартійним, не повинен впливати на партійно-політичне наставлення жінок. Друга сторона під проводом М. Рудницької змагала до включення Союзу Українок у орбіту політичної дії УНДО. У часі виборчої кампанії перемогло в Головній Управі СУ становище К. Малицької й її однодумців.

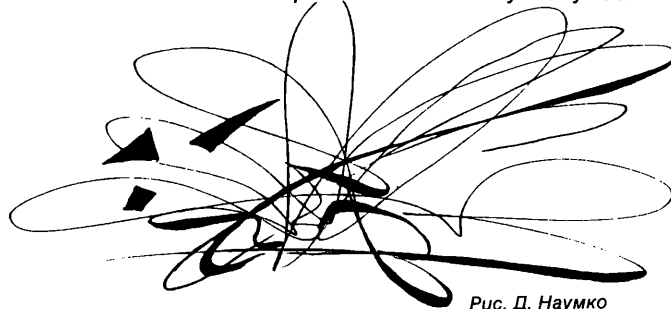
Одначе на загальних зборах СУ у 1928 р. на чолі Гол. Управи станула Мілена Рудницька, недавно вибрана посолка УНДО. Тим самим здійснилося те, чого К. Малицька побоювалась: Союз Українок, коли не декларативно, то в дійсності пересунувся під впливи УНДО. Тому на тих загальних зборах вона не увійшла до Головної Управи, відійшли також її однодумці. Це відсунуло її на кілька літ від тісної співдії з Союзом Українок, а навіть поставило в опозицію.

Та не можна сказати, щоб К. Малицька не співдіяла в жіночому рухові або щоб ним не цікавилась. Вона була завжди в контакті з його провідними діячками й часто відвідувала домівку Союзу Українок. Звичайно, коли виникала якась важлива політична подія або ситуація вимагала якоїсь акції, вона з'являлась там, де її тоді в'язали найбільш приязні зв'язки. Їй хотілось справу передискутувати, насвітлити й спонукати до акції.

Горезвісна пацифікація Східньої Галичини була таким фактом, що вкрай схвилював її пряму вдачу. Дальше великий голод 1932/33 рр., наші політичні процеси, що тягнулись "у безконечній черзі", переслідування українського шкільництва — все це постійно "мобілізувало" її сумління. Вона шукала у дружньому середовищі розв'язки на те. Поза звичним обуренням вона завжди висувала якусь концепцію акції чи оборони, бо її активна вдача не дозволяла їй безчинно приглядатись.

Деякі з таких її думок приймались в тому середовищі, де вона їх підіймала. Наприклад, у 1937 р. виринула потреба викупити колишню садибу Косачів у Колодяжному, що попала в чужі руки. Константина Малицька дала почин до збіркової акції на ту ціль. У пресі появилсь гаряче написаний заклик до українського жіноцтва, що її започаткував. Створився міжорганізаційний комітет для тієї цілі, що не встиг багато зробити, бо його роботу перервав незабаром вибух війни.

Продовження в наступному числі

*Рис. Д. Наумко
Drawing: D. Naumko*

З ДИТЯЧИХ СПОМИНІВ

Це було вже давно, дуже давно. У той час була я ще зовсім малою дівчинкою. Уміла вже читати і писати, але про Шевченка не знала нічого — не вчили про нього в школі, а і вечерниць в його честь не святковано ще тоді так прилюдно і величаво, як нині. І ось про нашого Кобзаря дізналась я не з книжки, а зовсім принагідно... під шопою. А сталося воно так.

У моїх родичів мешкало разом із братами ще двох старших хлопців-гімназистів. У свята і неділі сходилися до них ще й другі товариші й всі разом училися, читали, розмовляли. Все те зачувала я лиш крізь двері, бо в середину не пускали нікого в час своїх зборів, і цілий свій кружок держали в тайні. До моїх цікавих ушок долітали з їх кімнати тільки слова пісні і поодинокі відривки розмови, мені зрештою незрозумілі.

Та ось одного разу таки вдалося мені підглянути і почути дещо більше. Це було при кінці березня якось у неділю. Зрання вже завважила я, що мої братчики і їх товариші лагодяться до чогось у своїй кімнаті — але відтак забула про те, бо мама виправила мене на цілий день до бабуні. Пізно вечором поверталась я зі слугою домів, та вже перед домом розсталася з нею і перебігла сама подвір'я, прямуючи в хату. Аж ось по дорозі нова обставина звернула на себе мою увагу. В старій шопі, що стояла кінець нашого просторого саду, побачила я світло, що пробивалось крізь шпари. Це зацікавило мене вельми, бо в шопі здавна нічого не складано і пустою стояла весь рік, хіба літом заходили ми, діти, бавитись до неї. Але тепер вечором хто міг там чогось шукати? Я зазирнула крізь вікна у хату, чи всі дома — в кімнаті хлопців було темно, мами десь також не було. Я змалку була відважна, так і тепер без страху перебігла сад і станула під шопою. Двері замкнені, але я почула з середини голоси моїх братів. Сіпнула дверми, та знать були чимсь приперті, або може серед співу, що саме тепер залунав у шопі, не почули, як я добивалася. Я припала до вузької шпарки, та не багато побачила. А мені таки доконче хотілося за всяку ціну підглянути, що діється всередині. Я обійшла шопу довкола, і нараз прегарна гадка прийшла мені до голови. В задній стіні вгорі було закратоване віконце, а з того боку також припірав до шопи горбок, висипаний над картоплями. Не надумуючись, видряпалась я нагору. В ховзькій від недавнього розтопу землі тонули мої малі черевички по холявки, а раз треба було таки рученятами запертись об землю і рачки лізти. А все таки я щасливо станула під віконцем. З середини було воно закрите грубою

плахтою, але відхиляючи її справа і зліва, могла я все гарно бачити, будучи сама непоміченою. Якраз проти мене на стіні шопи висів якийсь великий образ, украшений зеленим вінком соснини, в котрім повтікані були синьо-жовті кокарди. В кутках стояли цілі соснові деревця, а й долівка була також посипана зеленими галузками. Над образом яснів на прозорім жовтім папері великими синіми буквами напис: "В своїй хаті своя правда і сила і воля!" Я пригадала собі, як Данько вирізував недавно такі букви в своїй кімнаті — тепер вони так прегарно відбивали, освічені ззаду маленькими свічками. В шопі були самі учні — стояли або сиділи, де хто попав: на старій бричці, на колодах, на драбині і на однісінській лавці. В цій хвилині виступив наш Зенко на середину і станувши перед образом, почав щось відчитувати з зошита, звертаючись від часу до часу до портрета. З його бесіди зрозуміла я стільки, що на образі представлений Шевченко, поет український, що він малював і писав вірші, що відтак мучився у неволі і похований на високій горі над Дніпром.

На моїй стійці було мені дуже невігдно. Ховзька земля усувалася раз-по-раз з-під ніг, ноженята терпли і я мусіла кріпко держатися руками за перехрестя, щоб не впасти. А таки не хотілось мені сходити з горбка, бо саме тепер почали грати на скрипці і співати, а відтак один зі студентів віддеклямував вірш Шевченка, що починається словами: "Давно те діялось...". Не все я там тоді зрозуміла, але чогось — сама не знаю чого, — зібралось мені на плач і заки декляматор докінчив вірша, я вже тонула в сльозах. Так мені чогось жаль стало того поета, що "у бурянах співав і плакав". Захоплення, що панувало там внизу між хлопцями, перейшло й на мене — якесь незнане тепле почування, любов до того Шевченка, що стільки витерпів, любов до України обгортала мою душу. Дрібний дощик став росити надворі, але я не зважала нінащо, постановила вистояти до кінця.

Тепер настала вельми торжественна хвилина: всі повставали зі своїх місць і мов з одних грудей залунав народний гимн: "Ще не вмерла Україна...". Цю пісню вміла і я і мала велику охоту прилучитися до хору, та боялася зрадитись у своїй кривці. Але таки не судилося мені вийти незамітно. По відспіванні пісні почав один зі старших студентів роздавати щось між других, всі прочі стовпилися в гурток довкола нього. Я хотіла доглянути краще, що це у них такого — та саме в цій хвилині слабке перехрестя віконця вирвалося мені з рук, завішена плахта полетіла вниз до середини — а я стративши підпору, зіснулася на землю у болото.

НА ІВАНА, НА КУПАЛА...

Одним із найпопулярніших літніх народних свят на Україні (і, зокрема, на Лемківщині) є свято Івана Купала, яке припадає в ніч на 7 липня.

Назва свята походить, очевидно, від назви одного з давньослов'янських божеств Купала — покровителя річок і озер, рятівника потопаючих. Ім'я Іван йому було надано уже в початках християнства, коли це свято було приурочене пам'яті Івана Хрестителя, головним покликанням якого було хрещення Ісуса Христа в ріці Йордан.

Свято Івана Купала досягає своєї кульмінації у ніч з 6-го на 7-ме липня. Звечора молодь збирається над річкою чи озером, розпалює купальні вогнища і цілу ніч тривають народні забави, співи, жартівливі ігри. Вдосвіта дівчата кидають вінки, сплетені з польових квітів, на воду, слідкуючи, в яку сторону вода відносить вінок. Звідти, мовляв, з'явиться незабаром жених. Гірше, як вінок утопить. Тоді чекай якогось лиха. Вірили, що лише у купальну ніч цвіте папороть і хто знайде та зірве цвіт папороті — матиме велике щастя. Старші люди твердили, що купатися у річці можна лише після купальної ночі.

Головним атрибутом купального свята на Лемківщині було палення у святкову ніч традиційного вогнища, званого "Собітка". Назва ця, мабуть, походить від назви гори в Німеччині — Собот, — де в давнину палилися традиційні вогнища на честь Перуна. Лемківські собітки теж присвячувалися популярному дохристиянському божеству Перунові — богові вогню, блискавки і грому, хоч свято носило назву польсько-словацького "Яна" (Івана Купала).

Собітку влаштовували переважно пастухи. Вони заздалегідь вирізували корчі ялівцю, щоб просохли, а напередодні свята зносили висушений ялівець на

горб, щоб вогнище виднілося далеко навкруги, уклали у високий стос навколо закопаного у землю стовпа ялиці.

В окремих селах Сянїччини і Ясельщини увечері 6 липня ішли селом місцеві музики і, виграючи, скликали людей на собітку. В інших випадках скликала людей молодь своїм співом по сільській вулиці:

Горішняни, долішняни,
Идте до нас на собітку.
На собітці у нас грають,
Аж ся гори розлігають...

Нерідко закликали жартівливими піснями:

Подте, подте на собітку,
Спечеме вам сліпу кітку,
Не мащену, не солену,
Лем попелом притрясену...

У великих селах палили кілька собіток. Право розпалювати вогнище з чотирьох сторін надавалося двом молодим парам або авторитетним старшим парубкам. Музики грали марш, а молодь співала:

А на Яна, на Янонька
Купала ся Купалонька,*
Купала ся, затопала,
На Василя (або інше ім'я) позерала.

А на Яна, на Янонька
Купала ся Купалонька,
Викупала срібни крила
Та й собітку підпалила.

Першою моєю думкою було втікати, заки хлопці мене відкриють — стид перемагав біль, — що його завдав упадок. Але вже було запізно — з-за угла шопи висунулася чорна тінь і придавлений голос спитав нишком: "Хто тут?" Я мовчала, причаївшись. Та ось шарнув сірник і переді мною в світлі стояв Зенко, а за ним його товариші. Моя заболочена осібка була для них чималою несподіванкою. Перший Зенко хопив мене грізно за рукав і сикнув: "Ти що тут робиш? підслухувала? а-а?" — Але на такий закид гордість взяла в мене верх, і я сміло поглянула всім в очі і твердо промовила: "Я слухала, а не підслухувала. Не бійтеся, не зраджу вас перед ніким". По цих словах зібрала я свою заболочену сукончину в руки і гордо як царівна перейшла попри хлопців.

Мама мала того вечора чимало роботи, заки привела мою гардеробу до порядку. — Але й моя головка

чимало натрудилася, заки передумала все, що тієї днини я пережила і переслухала.

З того часу минуло багато літ. Пам'ять Шевченка стали обходити прилюдно по всіх закутинах краю, не криючись з його творами і гадками.

І авторка цих споминів рік-річно бере участь у врочистих обходах Шевченківських — і самій доводилося говорити про Кобзаря у ясно вбраній залі перед численною, святочно настроєною публікою — а все ж таки ніколи так гаряче не билосся їй серце, ніколи так живо не відчувала вона поваги хвилини, як саме тоді, коли маленькою дівчинкою стояла під віконцем шопи на дощі й болоті й перший раз прислухувалась, як школярі поминали безсмертного поета.

"Дзвінок", Львів, 5 березня 1903, ч. 5.

Коли вже вогонь догоряв, молоді хлопці і дівчата скакали через нього, співали, веселилися, розповідаючи різні жарти, анекдоти, смішні події з власного життя і життя інших, ворожили на палаючих головнях.

Деякі собіткові пісні на честь Івана Купала були поважними:

Яне, Яне, святий Яне (2)
Освяти нам наше зілля,
Дрібний пісок і каміня... (Висова)

Це пов'язувалося зі завтрашнім свяченням зілля в церкві. Освячене зілля мало оберігати людей від злих чарів, лікувати хвороби. Основу складали пісні епічно-баладного характеру про різні події купальської ночі, кохання, побажання. Багато пісень були жартівливі, наприклад:

Ой на горі оген горит,
Ой там Ганя (або інше ім'я) жабу гонит.
Гонит, гонит до потічка,
Здоїти їй до діничка... (Регетів)

Пізно вночі молодь, з піснями поверталася до села. Учасники забави розмахували палаючими головнями, відганяючи "злих духів". Близько села головні гасили, запихаючи тліючий кінець у землю, щоб не викликати пожежу.

Після війни і виселення лемків з Польщі в Україну та примусового розселення решти на північно-західних землях Польщі, собітка на Лемківщині перестала горіти. Не чути було чудових співанок, музики. І лише у 1983 році розпочато на галицькій частині Лемківщини (Польща) проведення щорічного фестивалю "Ватра", який до деякої міри є віддзеркаленням

традиційної собітки на честь Перуна в ніч під Івана Купала (св. Івана Хрестителя).

На південній частині Лемківщини (Словаччина) напередодні Івана Купала жінки до сходу сонця збирали на полі зілля для освячення. Увечері молодь збиралася палити собітку. Спалювали минулорічне зілля. Кожна дівчина приносила на місце собітки в'язку соломи (ялівець тут не росте). Запалюючи вогнище, співали:

А ти, Яне, шватий Яне,
Ошват же нам тото поле,
Тото поле і пашицу,
Жито, овес і пшеницу...

Більшість пісень була присвячена темі кохання або ж носила жартівливий характер. Особливо висміювали учасники собітки тих, хто полінувався прийти на свято. Зрештою, ніхто з "винників" не ображався.

А Марися наша пишна
На собітку к нам не вишла.
Не так пишна, як лінива,
На прайнику блохи била...

Лемківська собітка увібрала в себе ознаки загальноукраїнського святкування Івана Купала, зберігши чимало спільних рис з польським обрядом "Собутка" та словацьким "Янске огне".

* Купалонька — мітична річкова русалка, подібна до ангела, невинна утоплениця.

Фото Тані Д'Авіньон. Photo by Tania D'Avinion.

ТАЛАНТ, ВІДДАНИЙ НАРОДОВІ

В Українському Музеї Нью-Йорку йде підготовка виставки творчості Петра Холодного, мол. Оскільки творчість мистця пов'язана з розвитком релігійного малярства у діаспорі та продовженням традиції українського іконопису, організовано комітет вшанування пам'яті мистця під патронатом Його Святости Патріярха Мстислава і Високопреосвященного Архиепископа Митрополита Стефана Сулика.

На виставці експонуватимуться кольорові фотографії з творів мистця, які неможливо забрати на виставку, як от: ікони з іконостасів, настінних розписів, вітражів та мозаїк, які він виконував у православних та католицьких церквах в Америці та в Люрді (Франція), а також оригінали — окремі ікони, пейзажі, натюрморти, портрети, твори станкової графіки та книжкового оформлення, його неперевершені малюнки комах. Ця виставка буде першою. Її завданням є охопити, по-можливості, ретроспективно усю творчість мистця та підготувати і видати монографію його творчості. Першу монографію. Автор статті та куратор виставки — Святослав Гординський і Христина Сай-Ганкевич — учениця Петра Холодного. Виставку супроводжуватиме відеофільм (режисер Славко Новицький) про те, як Петро Холодний малює ікону та про його концепцію іконопису.

Петро Холодний, мол. зформував концепцію своєї творчості, він відходив від раннього ренесансу та візантійсько-романського стилю в українському іконописі, що був властивим для ікон XI — першої половини XVI століття, себто до доби ренесансу та барокко на Україні. Як мистець він зумів витворити своє обличчя і створити в діаспорі прекрасні зразки українських ікон та іконостасів.

Юрій Шевельов у своєму вступному слові з нагоди 80-річчя Петра Холодного та його дружини — поетки Наталі Лівичкої-Холодної дав надзвичайно влучну характеристику життя і творчості цього подружжя діячів української культури та мистецтва: "На крейдяних і вапнякових схилах нашого лихоліття росла і творчість наших ювілярів. Не на масному українському чорноземі. І тому вона не репрезентована так, як була б репрезентована, якби росла на рідному ґрунті."

Євген Блакитний у статті "Сучасна доба і творчість Петра Холодного (Молодшого)" ("Український Православний Календар", 1988) так характеризує творчість мистця: "Творчість Холодного — це ніби проекція минулого в майбутнє через сучасне", і джерела цієї концепції шукає у життєвому шляху мистця, подаючи детальну картину його біографії: "Народився Холодний у Києві в 1902 році. Його батько був професор хемічного факультету Київського політехнічного інституту, а також одним із провідних україн-

*Петро Холодний, мол. біля свого твору "Оранта" — запрестольного образу у православному Соборі Сільвер Спрінг, Н.Дж.
Petro Choldnyy, Jr. near his work Oranta in the orthodox cathedral in Silver Spring, NJ.*

ських мистців. Поруч з Ю. Нарбутом і братами В. і Ф. Кричевськими на протязі майже трьох десятиліть нашого століття він грав визначну роль у відродженні українського мистецтва, скеровував свою діяльність на те, щоб забезпечити йому належне й гідне місце на світовій арені. Це був тип нового українського мистця, новатора та шукача, творчість якого характеризував філософський і науководослідчий підхід до проблем мистецтва. Його наскрізь самобутня та оригінальна індивідуальність була глибоко закорінена в староукраїнській традиції.

В цьому, безперечно, грало роль його походження з прадавньої української купецької верстви старого Переяслава, верстви, що протягом століть утримувала всі бурі та тиски царського уряду, виборюючи собі незалежне становище. Отже, вже з дитин-

ства Холодний виростав у певному мистецькому й духовному кліматі. Розкішна садиба Політехнічного інституту, розташована в глибині величезного парку, де мешкали Холодні, зближувала хлопця з природою. За межами садиби простягалася велике бурхливе принадне місто, кожен камінь якого був насичений історією. Це гармонійне поєднання мистецької атмосфери, природи вічного українського міста і величезного Дніпра — де так чудово ловилася риба — формували світогляд майбутнього мистця, виховували його естетичні смаки, почуття краси та гармонії”.

Мистецьку освіту Петро Холодний, мол. здобув у Варшавській державній Академії Мистецтва (1928-1934). Малярство вивчав під керівництвом професора Мечислава Катербінського. Його цікавило темперне малярство та фреска. На стипендію Отців Висиліян Академія відрядила його в творчу подорож до Італії після закінчення студій в Академії у 1935 році. Він об'їздив міста Італії, знайомився та вивчав майстрів раннього ренесансу. Особливо він зосередився на вивченні творчості Чімабуе та Джотто. З Риму Петро Холодний поїхав до Парижу, який на той час був центром мистецького життя. Після повернення із подорожі, Петра Холодного запросили викладати у Варшавській Академії Мистецтва. Він — учасник виставок української графіки у Брюсселі (1926), Парижі (1934), в Рапперсвіллі (Швейцарія, 1935), а також багатьох виставок АНУМу, член "Бльоку Заводових Артистів Пластиків" у Варшаві, виставлявся в "ІПСІ".

*Петро Холодний, мол. "Осінь"
Petro Cholodnyj, Jr. Osin' (Fall)*

Війна перервала творчу працю мистця, усі його картини пропали у вихорі війни. З групою втікачів переїхав на захід Німеччини, а відтак до Нью-Йорку.

Його життєвий шлях, як дуже влучно характеризує у вищеназваній статті Євген Блакитний, — це "... Романтична героїка української революції — її трагічний кінець, знайомство з духовістю Європи по Першій світовій війні, нарешті духовий клімат, в якому зростав мистець, та безсумнівні впливи батька, навчили його, що вищу мистецьку правду не можна перейняти або скопіювати, лише виростити з надр народної та своєї душі. Вони можуть походити лише з національних джерел, національної духовости, національної традиції. Він також зрозумів, що в нашу добу одним "нутром" нічого не створиш, бо потрібно ще знання світової культури. Тільки ці знання треба переломлювати крізь призму своєї національної духовости, свого власного 'Я' ”.

В основі іконопису Петро Холодний, мол. дотримувався основних канонічних схем візантійського стилю: традиційність сюжету, зворотня перспектива, плоскісне зображення, збереження основних принципів технології — це те, що тримає дух традиційної давньої ікони, його образи духовно величні, внутрішньо піднесені, хоча зовні надзвичайно спокійні. Ця духовна енергія відчутна у самих постатях, вона йде наче із внутрішньої статичної постаті на глядача і таким чином захоплює його у полон молитовної сповіді з Богом. Емоційний тонус Петра Холодного, мол. підсилений імпресіоністичним світлом кольору, властивим палітрі майстра: світло тла ікон підсилює внутрішню сугестію образу. Кольорит побудовано на зіставленні тепло-холодної гами, надзвичайно тонко знюансованої лісеровками, тонами і напівтонами. Уся його творчість іконопису була підпорядкована внутрішньому голосові творця, зосередженому в духовному світі, філософії буття у її християнській інтерпретації. Може тому і в житті (за означенням Юрія Шевельова) "вони (подружжя Холодних — С.Г.) вміли бачити світ і людей чесно, утриматися від кричущості і накидання себе". Адже за давніми канонами іконописці, щоб писати ікону, входили перед цим у стан (як би це точніше висловитися?), можливо, медитації: вони постили, молилися, усіма думками і тілом готували себе до святої справи. І тому образи святих надзвичайно переконливі своїм надземним метафізичним сприйняттям. Ікони та іконостаси у виконанні Петра Холодного, мол. — нове і глибоко перетрансформоване давнє українське малярство. Слід зазначити, що на Україні розвиток іконопису припинився з цілком об'єктивних причин: комуністичний режим з філософією атеїзму знищував і не дозволяв розвиватися релігійному малярству. І тому знати про творчість Петра Холодного просто необхідно на Україні — це творчість мистця, який заповнив цю прогалину в історії українського мистец-

ЩИРОСЕРДЕЧНО ВІТАЄМО ДОСТОЙНУ МАРІЮ МАРКІВ, ЧЛЕНКУ 66-ГО ВІДДІЛУ
ІЗ СТОЛІТНІМ ЮВІЛЕЄМ. НЕХАЙ ВСЕВИШНІЙ БЛАГОСЛОВИТЬ ВАС
У ДОБРОМУ ЗДОРОВ'Ю ЩЕ НА МНОГІІ ЛІТА!

ЕКЗЕКУТИВА СУА

ГОЛОВНА УПРАВА СУА СКЛАДАЄ ЩИРУ ПОДЯКУ ЩЕДРИМ ДОБРОДІЯМ
П-ВУ Н.Н. З РОЧЕСТЕРУ, Н.-Й., ЯКІ ЗА КЛОПОТАННЯМ ГОЛОВИ ОКРУЖНОЇ УПРАВИ
МАРІЇ КРАМАРЧУК ЗЛОЖИЛИ 2,000 ДОЛ. НА ПОКРИТТЯ КОШТІВ ЗАКУПУ КОМ-
П'ЮТЕРА ДЛЯ БЮРА СТИПЕНДІЙНОЇ АКЦІЇ. МИ ГЛИБОКО ЦІНИМО ПОЗИТИВНУ
НАСТАНОВУ ДО ПОТРЕБ СУА І БАЖАЄМО ВАМ ВСЬОГО ДОБРА.

ГОЛОВНА УПРАВА СУА І РЕДАКЦІЯ "НАШОГО ЖИТТЯ" ЩИРО ДЯКУЮТЬ
ОКРУЖНІЙ УПРАВІ НЬЮ-ДЖЕРЗІ ЗА 1,000 ДОЛ., ЗЛОЖЕНИХ НА ПРЕСОВИЙ
ФОНД "НАШОГО ЖИТТЯ".

ХТО НАСТУПНИЙ?

Відділи СУА одержали обіжник з організаційних справ, який голови відділів повинні прочитати на сходинах. Обіжник є дуже важливий для праці організаційних референток, які повинні справді попрацювати, щоб приєднати якнайбільше членок перед XXIII Конвенцією СУА.

16 і 17 травня ц.р. відбулася конференція голів окружних управ в Нью-Йорку з присутністю членок Екзекутиви і референток. Повідомлення та ухвали подамо в наступному числі "Нашого Життя".

З ініціативи та за старанням виховної референтури Союзу Українок Америки у Львові в бібліотеці ім. Василя Стефаника буде влаштовано виставку української дитячої літератури — видань діаспори. Виставка буде відкрита для відвідувачів від 18

твa і значення цього неоцінимо. Одночасно це і заповнення "білих плям" в історії української культури.

Одним з ініціаторів цієї виставки був нині покійний вже д-р Богдан Цимбалістий, тодішній голова управи Українського Музею в Нью-Йорку (до червня 1990 року). Розуміючи значення творчості Петра Холодного, мол., він узявся організувати виставку і видати монографію його творчості. Після смерти д-ра Б. Цимбалістого створено комітет, який діє під патронатом Його Святости Патріярха Мстислава і Високопреосвященного Архієпископа Стефана Сулика. Члени комітету: Анатоль Гончаренко, Володимир Грицин, Осип Данко (голова), Любов Дражевська, Лев Коленський, Валентина і Юрій Кузьмичі, Галина і Роман Петренки, Марія Січинська, Ірина Федішин.

Творчість Петра Холодного відома у діаспорі,

вересня до 16 жовтня ц.р. Згодом її перевезуть до Києва до Музею літератури, де вона відкривається 22 жовтня і триватиме там до 18 листопада.

З виховною референткою СУА співпрацює ОПЛДМ та Шкільна Рада при УККА. Патронат виставці дали СФУЖО і СКВОР при СКВУ.

У каталозі виставки подано 720 книжок включно з перекладами українських творів на англійську, німецьку, французьку і португальську мови, тобто на мови 13-ти країн, де є поселення українців.

Один комплект книжок буде подаровано Музеєві літератури в Києві, другий — бібліотеці ім. Стефаника у Львові, третій залишиться у бібліотеці виховної референтури Союзу Українок Америки.

проте залишається невідомою на Україні. І нашим завданням є доповнити цю прогалину та зібрати усі твори в монографії, що вийде до виставки. Для цього необхідні великі кошти на фотографування та друк книжки. Пожертви, які можна відтягати від податку, просимо надсилати на адресу: The Ukrainian Museum, 203 Second Ave., New York, N.Y. 10003. Чеки виписувати: The Ukrainian Museum, Cholodny Fund.

Цією статтею ми хочемо поінформувати громадян про те, наскільки важливо зібрати тепер, після смерті, творчість мистця, який свої твори віддав Вам, шановна українська громадо, щоб ми могли молитися до ікони і щоб вона викликала у нас святі відчуття, бажання поспілкуватися з Богом. А для цього необхідно було і вміння, і свій талант, і себе усього присвятити мистецтву. Ми віримо, що Ви можете нам у цій важливій справі!

У ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ Д-РА БОГДАНА ЦИМБАЛІСТОГО

За винятком найближчої родини, всі люди, які знали д-ра Богдана Цимбалістого, знали цю незвичайну людину, мабуть, тільки частково, пізнали тільки той чи інший аспект його особистості. Проте цього вистачало, щоб вони ставилися до цієї тихої, поміркованої і вдумливої людини з повагою і респектом.

Люди, які співпрацювали з д-ром Б. Цимбалістим у громадських організаціях чи проектах чулися зо-

бов'язані йому, в них появлялося бажання чимось віддячити йому.

Крім особистих виявів вдячності, управа та адміністрація Музею в грудні 1990 року відкрили спеціально зорганізовану в його честь виставку "Українське народне мистецтво — нові надбання". Раніше, коли д-р Цимбалістий заявив, що більше не зможе кандидувати на пост голови Управи Музею, загальні збори надали йому цю грамоту.

УПРАВА і АДМІНІСТРАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ,
у співзвучності з волею членів,
які зібралися на загальні збори Музею 3-го червня 1990 року в місті Нью-Йорку,
постановили надати
на знак пошани й глибокої подяки за дванадцятилітню інтенсивну й продуктивну
працю на пості голови Управи Українського Музею оцю грамоту

докторові Богданові Цимбалістому,

багатогранній висококультурній людині, що протягом кількох десятиліть успішно перекидає мости від вникливої публіцистики до складностей науки, від професійної допомоги юним американцям з надщербленим чи загрозеним життям до оплачування коштів освіти молодим українцям в Південній Америці, від організаційної праці до культури й контемпляції духовного життя, прямуючи до вершин і звеличування досконалого, прекрасного і всього того, що в гармонії з первісним задумом творення; голові Управи, який керував колективом, подаючи особистий приклад жертвовної, вмілої і цілеспрямованої праці, творячи при тому візію майбутнього Музею, що своїм рівнем професійності відповідав би рівневі найкращих американських музеїв і гідно репрезентував би українську культуру в метрополії, де схрещуються струмені культур різних народів з усіх частин світу.

Ми щасливі, що доктор Цимбалістий і далі буде членом Управи Музею та що ми й далі зможемо користати з його досвіду й мудрости.

Недовго д-рові Цимбалістому довелося працювати для Музею в новій ролі, бо 16 серпня 1991 року він відійшов у вічність, не встигнувши побачити Україну вільною, для якої все життя трудився.

ЗУСТРІЧ З МАРІЄЮ ДРАЧ

Емблема жіночої громади
України

Зустріч в домі в США. Зліва: Олена Проциук, Іванна Розанковська, Анна Рак, Марія Савчак, Ірина Куровицька, Марія Драч, Марія Драч.

Meeting in UNWLA headquarters. Fr. l.: Olean Prociuk, Iwanna Rozankowsky, Anna Rak, Maria Savchak, Iryna Kurowyuskyj, Marianna Drach, Maria Drach.

У четвер, 7 травня, в домі в США в Нью-Йорку членки Екзекутиви США, Головної Управи і Екзекутиви Округної Управи Союзу Українок Америки зустрічали представницю Жіночої Громади Києва Марію Драч і її доню Маріянну.

Голова США Марія Савчак, яка познайомилася з гостею в Києві на II Всеукраїнських Зборах Руху в жовтні 1990 р., привітала М. Драч і її доню та представила їм присутніх.

Спершу розмова велась у канцелярії США, де членки Головної Управи ставили питання, на які М. Драч дуже обширно і вичерпно відповідала. При тому вона використала нагоду, щоб подякувати Ірині Куровицькій за її старання в афганістанській місії при Організації Об'єднаних Націй, щоб Афганістан звільнив українських вояків, які попали в полон під час війни. Вона сказала, що її заходи увінчалися успіхом, бо майже всі полонені вже повернулися додому.

Дальші розмови велися при перекусці, яку започатковано піднесенням тосту за гостей та багатолітнім свієм на їхню честь.

Марія Драч розповіла присутнім про Жіночу Громаду та її працю. Спочатку Громада, яка була заснована при Рухові, називалася "Жіноча Громада Руху". Тепер вона зареєстрована як самостійна жіноча організація України. Має членок у більших і менших містах, а також своєkonto в банку. У зв'язку з наміченими плянами праці, Громада має і значні видатки.

Свої пляни Громада старається втілювати в життя.

Маючи на увазі плекання та збереження традицій, членки подбали, щоб свячене яєчко та паска були в багатьох родинах, біля кожної хворої дитини, сироти чи старшої людини, для яких ці речі дуже часто можуть бути недоступні. Вона підкреслила, що з

Божою ласкою їм це вдалося якнайкраще.

На травень ц.р. готують Всеукраїнську конференцію про Олену Пчілку, а 10 травня ц.р. відзначають День Матері.

Над останньою подією вона довше зупинилася. Сказала, що Громада хоче зробити цей день великим святом для українських матерів, які дотепер відзначали 8 березня. Для підготовки та спільного проведення цього свята, Громада запросила всі жіночі організації: Союз Українок, "Берегиню", Мама-86 та Спілку Жінок України (остання була заснована ще в минулому та була контрольована державою, Громада старається притягнути її до співпраці).

Про свій задум провід Громади повідомив заступника голови Верховної Ради України Константина Масика, який радо прийняв це до відома і пообіцяв на ту ціль дати матеріальну підтримку.

Далі М. Драч сказала, що зорганізована жінка має великий вплив не лише на відродження і збереження традицій, але й на виховання молоді. Більшість матерів важко працює і їм не залишається досить часу, щоб присвятити його дітям, що інколи эле відбивається на молоді — тут і там трапляються випадки наркоманії та п'янства.

Членки Жіночої Громади працюють теж над усвідомленням робітниць. Вони читають лекції про визначних жінок України, про етнографію, національні ідеї, педагогіку. Вони усвідомлюють село, яке донедавна було недоступне. Вважають, що зорганізована, свідома жінка може відродити Україну. При тому підкреслила, що в Україні майже немає документальних матеріалів про визначних жінок України. Екзекутива США обіцяла переслати такі матеріали управі Громади.

Гостя зазначила, що молода держава мусить нині розв'язувати низку справ. У багатьох республіках колишнього Радянського Союзу, наприклад, у Мол-

СЛОВО ГОЛОВИ СУА МАРІЇ САВЧАК НА ВІДКРИТТІ КОНФЕРЕНЦІЇ ГОЛІВ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Дорогі пані, членки Головної Управи СУА!

Сердечно вітаю вас на нашій поширеній конференції голів окружних управ. Конференцію ми скликали на те, щоб у першій мірі дати змогу членкам номінаційної комісії відбутися в повному складі перше засідання комісії перед XXIII Конвенцією.

На конференцію ми запросили теж референток СУА, щоб почути пляни їхніх панелів, що їх вони мають намір приготувати на XXIII Конвенцію.

Дуже важливою точкою наших нарад є аналіз праці відділів протягом 1991 р., що ми почуємо від шановних пань, голів окружних управ.

Сьогодні у своєму слові я хотіла б порушити завдання окружних управ, зокрема голів, що їх очолюють. Тема аж дуже не нова, але голови змінюються і тому цю справу треба час від часу порушувати і обговорювати. Ми повинні тут спільно і в дружній атмосфері обмінятися думками та перевірити сильні і слабкі аспекти нашої співпраці, висловити наші взаємні претенсії з метою, щоб продовжувати справність і ефективність праці нашої організації.

Як відомо, окружні управи об'єднують територіально зближені відділи СУА. Одним із найважливіших їхніх завдань є підтримувати зв'язок з тими відділами, наглядати за їхньою діяльністю, дбати, щоб проводили в життя інструкції, що одержують обіжниками від Езекутиви СУА, а також старатися, щоб праця відділів була спрямована в одне русло. Окружні управи повинні завжди пам'ятати, що вони в першій мірі є виконним чинником Головної Управи — голова є членом Головної Управи і заступає СУА на терені даної округи.

Рівень та підсумки праці окружної управи залежать у великій мірі від голови округи. Коли голова є громадсько вироблена, енергійна та свідомо прийнятих на себе обов'язків, праця приносить успіхи та повагу і респект громади до нашої організації.

Голова округи повинна бути у постійному зв'язку з головами окремих відділів своєї округи, час від часу брати участь у ширших сходах відділів, а *обов'язково* у загальних зборах відділу. Коли голова є перешкоджена, повинна вислати свою заступницю. Особистий контакт є запорукою успішних підсумків та дружньої співпраці.

Обіжники Екзекутиви СУА повинні бути читані й продискутовані на засіданнях окружної управи та передані відповідним референткам до виконання. Копії обіжників, які одержують відділи від Екзекутиви чи окремих референток, одержують також голови окружних управ із заміткою: "До відома і наглядку". Це означає, що завданням головної окружної управи є допильнувати, щоб дана справа була виконана.

Референтки окружних управ творять комісії, у склад яких повинні обов'язково входити дотичні референтки відділів, а по змозі також фахівці даної ділянки та зацікавлені членки. Участь членок СУА в окремих комісіях познайомить ширше коло членства з різними аспектами праці СУА та розбудує її на терені даної округи.

Окружні з'їзди повинні бути свого роду "малими конвенціями" на яких розглядаються завдання і проблеми організації. Звітування повинно дати короткий підсумок праці окремих референтур та загальний стан кожної ділянки, з підкресленням успіхів чи про-

дові, а також у Боснії та Герцеговині проживають українці, яким треба допомогти. У Києві вже є біженці з тих країн. Для цього створився окремий громадський комітет. На Далекому Сході в українців пробуджується свідомість, однак там немає українських шкіл ані підручників для навчання рідної мови.

В Україні вийшов закон про обов'язкове навчання в школах української мови, як обов'язкової державної викладової мови. Те саме стосується державних установ. Багато шкіл та інституцій не дотримуються ще цього закону і продовжують користуватися російською мовою. Тому членки Громади ходять по школах і установах та перевіряють, чи виконується закон про вживання української мови.

М. Драч висловила велике признание президентів України Леонідові Кравчукові за його гідну

поставу та дипломатію, ствердила, що він був і є чільним пропагатором самостійної України.

В цікавій та жвавій дискусії виступали всі присутні. Іванна Рожанковська звернула увагу на потребу використання журналу "Україна", який друкується англійською мовою, для поміщення там інформативних статей про голод в Україні та про винищення українців комуністичним режимом. Олена Процюк подала інформації про участь СФУЖО в ООН і статус неурядових організацій, що його одержала СФУЖО.

Зустріч була дуже цікавою і пройшла в дружній атмосфері. Присутні винесли почуття взаємного розуміння та потреби співпраці з жіночими організаціями у вільній Україні.

Христя Навроцька

блем. Голова округи у своєму слові підсумовує стан округи та присвячує увагу загальним справам організації — її слово ні в якому разі не може бути ще одним, повтореним звітом. Такий спосіб звітування викличе зацікавлення учасниць та причиниться до широкої і оживленої дискусії.

З приємністю мушу ствердити, що більшість округ дійшла вже до того, що їхні окружні з'їзди є тими "малими конвенціями", де обширно і з позитивною настановою дискутується про загальні справи організації.

Із звітів відпоручниць екзекутиви на окружні з'їзди знаємо, що більшість наших округ проводить їх обдуманно і правильно. Однак ще існують такі округи, які не дуже приділяють увагу цій важливій справі. Підкреслюю, що відпоручниця екзекутиви повинна взяти участь в окружному з'їзді. Округа не може висловлювати бажання, щоб відпоручниця Екзекутиви не брала участі у з'їзді, мовляв, що це є витрата грошей.

Зайвим є підкреслювати, що наш приціл є на збільшення членства СУА. Членство є підставою існування кожної організації. В цій каденції (дотепер) постали три нові відділи: у Каліфорнії, на Союзівці та на Фльориді. Я була запрошена на хрестини 56-го Відділу у Норт-Порті, Фльорида. Мушу сказати, що це було величаве громадське свято — нині Відділ нараховує коло 50 членок. З преси знаємо, що величаво відбулися хрестини Відділу у Каліфорнії, а також на Союзівці. Вірю, що відділи ваших округ продовжуватимуть заходи для збільшення їхнього членства.

Ми стоїмо перед XXIII з черги Конвенцією СУА. Зразу після XXII Конвенції ми ствердили, що вона була дуже добре підготована, була елегантна, пройшла в дружній атмосфері, але при тому підкреслено, що в ній не взяли участі аж 34 відділи. Мотивували вони свою відсутність тим, що не мали фондів на вислання делегаток. І тоді Головна Управа на своєму засіданні в листопаді 1990 р. прийняла ухвалу, точка ч. 12 ("Наше Життя", січень 1991), що відділи повинні створити у себе окремі конвенційні фонди, який у великій мірі допоможе їм вислати делегаток на Конвенцію. Я впевнена в тому, що шановні пані, голови округ допилювали тієї справи і що всі відділи матимуть своїх делегаток на XXIII Конвенції.

Восени цього року, 29 жовтня — 1 листопада, відбудеться в Торонті, Канада, VI конгрес СФУЖО. Союз Українок Америки є основником федерації і повністю підтримує її працю. Під час засідання Головної Управи, 9 і 10 листопада 1991 р. членки Головної Управи, зокрема голови окружних управ, беззастережно погодилися фінансово допомогти у підготові VI конгресу. Тоді Головна Управа прийняла в тій справі окрему ухвалу (точка 7). Разом із об'їздом від 3 лютого 1992 р. ми переслали відділам

збіркові листи на ту ціль. Я дуже прошу шановних пань, голів округ допилювати, щоб ми одержали своєчасно листи із зібраними на них грошми. Ми також вислали головам округ афіші СФУЖО — ціна 10 дол. Просимо ввічливо розраховатися. Остання, дуже важлива справа, що заторкну, це справа суспільної опіки. У зв'язку з подіями на Україні засяг праці референтури с.о. значно поширився. При референтурі існує медичний Фонд Допомоги Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля і Фонд Допомоги потребуючим в Україні. Як відомо, СУА влаштував у Львівській Обласній спеціалізованій дитячій лікарні кімнату — "Інтенсив кер" для дітей, жертв Чорнобиля та обладнав її спеціальними машинами на суму 67 тисяч доларів. У проєкті є закупити ще дві або три машини, але про це скаже нам референтка Ліда Черник.

Працю референтури ми пов'язали теж з проєктом "Зеленого світу" — Мама 86. Проголошено збірку вітамінів та сухих овочів для дітей, головно жертв Чорнобиля. Відгук наших відділів був дуже позитивний — зібрані речі переслано через "Сейбр" та передано до Києва для розподілу.

І тут я мушу ствердити, що праця нашої цілої організації проходить під знаком подій на Україні. На засіданні Головної Управи восени минулого року із звітів голів окружних управ було видно, що праця організації, а теж датки на потреби організації дуже зменшилися з причин звернення всієї уваги громади на допомогу Україні. В окремих громадах створилися різні комітети допомоги Україні (деякі "ад хок"), які, як правило, звертаються до відділів СУА за фінансовими датками та співпрацею. Деякі наші округи (без нашого відома і згоди) стали членами таких комітетів. Я питаюся шановних пань — чи можете назвати мені бодай одну організацію, яка закликала будь-коли своїх членів проводити збірки на потреби СУА чи його починів?

Суспільна опіка СУА має точно намічені пляни допомоги, схвалені Конвенцією, а у міжконвенційному часі ухвалами Головної Управи, і вони дуже справно діють. Ми багато разів підкреслювали, що не можна роздрібнювати допомоги — вона зникне, як крапля солодкої води в солоному морі. Додам, щоб ми могли мати на увазі потреби України, а їх є багато і вони дуже різні — ми мусимо бути під кожним оглядом сильною організацією *тут* — на місці нашого поселення.

На цьому я закінчую свій виступ. В неділю, після полуденку, я розповім про свою участь у різних подіях, що відбулися у зв'язку з приїздом до Америки президента України Леоніда Кравчука.

МАРІЯ САВЧАК,
голова СУА

16 травня 1992 р.

OUR LIFE

Monthly, published by Ukrainian National Women's League of America

VOL. XLIX

JULY-AUGUST 1992

Editor: Marta Baczyński

The following was the address of the President of UNWLA, Maria Savchak, delivered at the Conference of Regional Councils, held on May 16 and 17, 1992 at UNWLA headquarters in New York City.

Dear Ladies, members of the National Board of UNWLA!

I greet you at this conference of the presidents of the regional councils. This conference was convened in order to give the Nominating Committee the opportunity to meet with its full complement of members for the first time prior to the XXIII Convention. Also, we invited the chairs of the various departments of our organization, with the purpose of reviewing proposals for the panels which they are organizing for the Convention.

A very important session of this meeting will be devoted to examining the work the branches have been doing in 1991, which will be presented by the distinguished presidents of the regional councils.

In my remarks today I would like to speak about the responsibilities of the regional councils, specifically their presidents. This is not a new subject, but presidents do change and this matter should be discussed from time to time. In a mutual spirit of friendship we should exchange ideas and examine the strong and weak aspects of our organization with the aim of continuing the efficiency and effectiveness of the work of UNWLA.

As you know, regional councils have jurisdiction over branches which are located within neighboring territories. The important tasks of regional councils are: to have an active relationship with the branches, supervise their activities, make sure that the branches execute the instructions they receive via circulars from the Executive Committee of UNWLA, and ensure that the work of the branches follows the goals and purposes of UNWLA. Regional Councils must keep in mind that they are the executive arm of the National Board, their presidents are members of the National Board and they represent UNWLA within their particular regions.

The level and results of the work of a regional council depends to a large degree on its president. When such an individual is a community leader, energetic, and appreciates the responsibilities she has taken upon herself, then the work of the regional council brings success, earns honor and respect from the community for our entire organization.

The president of the regional council should be in constant touch with the presidents of the individual branches within its regional jurisdiction. From time to time she should attend the branch meetings, but she is obligated to take part in the annual meeting of each branch. When she is unable to do so, the vice president of the regional council should be present. Personal contact guarantees success in work and in mutual cooperation.

The circulars from the Executive Board should be read and discussed at the meetings of the regional councils, then given to chairs for action. Presidents of regional councils receive copies of circulars from the Executive Board slated for branches or individual chairs. These copies are marked "For information and supervision," which means that it is the responsibility of the presidents of the regional councils to make sure the assignments in the circulars are followed through.

Specific committees formed by chairs of regional councils must have as members respective chairs of branches, and if possible experts on the subject, as well as interested members of the organization. The participation of members of UNWLA in such committees allows for a greater diffusion of information about the many aspects of UNWLA through a broader spectrum of the membership, thus strengthening the organization within each given region.

The annual meeting of a regional council should be like a "small convention" where the objectives and problems of the organization are considered. The reports should summarily present the accomplishments of individual chairs and the state of each department. The president of the regional council should discuss the state of the region, with attention given to the general business matters of the organization. She should not reiterate the topics already presented in the reports of the chairs. Adherence to these rules evokes an interest in the participants and promotes lively discussions.

I am very pleased to note that most regional councils have already arrived at a point where the annual meetings are "small conventions" where in a positive manner there are wide-ranging discussions about matters of the organizations. Representatives of the Executive Board who have attended annual meetings of regional councils, state in their reports that most councils have well thought out and properly run annual meetings. However, there still are some regional councils that treat this matter lightly. I must emphasize that a representative of the Executive Board must be in attendance during an annual meeting of a regional council. No council can ask that a representative not attend because it is financially inconvenient.

The foundation of every organization is its membership and our aim is to enlarge our membership. During this term of office three new branches were founded: in California, in Florida, and near Soyuzivka, the resort of the Ukrainian National Association in Kerhonkson, NY. I was invited to the christening of branch 56 in North Port, Fl. I must say that this was a huge community event. Presently, the branch has close to 50 members. From press reports we know that the christening of the branches in California and in Kerhonkson were held with equal pomp. I believe that the branches within all our regional councils will work toward increasing our membership.

We stand on the threshold of the XXIII Convention of UNWLA. Following the XXII Convention, we concurred that it was well organized and conducted in a friendly fashion, but at the same time it was pointed out that 34 branches did not participate. They excused their absence by saying they lacked funds to cover the expenses of their delegates. Hence the National Board during its meeting in November 1990 passed a motion (No. 12), that branches should initiate a separate *convention fund* which would help them to send delegates to the convention. I trust that the presidents of regional councils have seen to this matter and that all branches will be represented by delegates at the XXIII Convention.

In the Fall of 1992, from October 29 to November 1, WFUWO will hold its VI Congress in Toronto, Canada. UNWLA is one of the founders of WFUWO and fully supports all its activities. During the National Board

meeting of 1991, members of the Board, particularly presidents of the regional councils agreed to provide financial support in the preparation of the VI Congress. The National Board passed a motion on this matter (No. 7). Together with a circular, dated February 3, 1992, the branches received letters requesting funds for this purpose. I would appreciate it if you, the presidents of regional councils, would follow up this matter with your branches.

The final subject I would like to touch upon is our welfare program. Due to the events in Ukraine, the work of the welfare department broadened significantly. The department has two active fields — a Medical Fund to help children, victims of Chernobyl, and a fund to help the needy in Ukraine. As you may be aware, UNWLA funded an intensive care unit for children in a hospital in Lviv. The unit has been furnished with specialized machinery and equipment at a cost of \$67,000. We are still hoping to buy two or three additional machines. Welfare chair Lidia Czernyk will inform you about this.

UNWLA also helps with the Green World project — MAMA 86. A collection of vitamins and dried fruits was held for children, victims of Chernobyl. Our branches responded enthusiastically and the collected items were shipped through Sabre to Kiev for distribution.

The work of our entire organization is influenced by the events in Ukraine. From the reports of the presidents of the regional councils during the meeting of the National Board in 1991, it was obvious that the activities of the organization and the financial support for it have diminished considerably due to the fact that all community attention is directed to Ukraine. In various communities all sorts of committees to help Ukraine have been formed. Without our knowledge and permission several regional councils became members of such organizations. I ask you, honored ladies, can you name one organization which at any time asked its members to collect funds for UNWLA or for any of our projects?

The welfare program of our organization has definite duties enacted by the Convention, as well as by the National Board between conventions. We have stated numerous times that it is detrimental to fragment our help, for it will dissolve like a drop of sweet water in an ocean. I will add that for us to effectively consider the needs of Ukraine, and there are many, and varying ones, we must be a strong organization in every way, here, where we live.

At this point I will end my remarks. Tomorrow, after lunch, I will tell you about my participation in various events tied to the visit of President Leonid Kravchuk to the U.S.

Maria Savchak
President
Ukrainian National Women's League of America
(translated by Marta Baczynsky)

DR. LYNNE CHENEY, CHAIRMAN OF THE NATIONAL ENDOWMENT FOR THE HUMANITIES, MEETS RAISA MOROZOV IN WASHINGTON

The invitation extended by Secretary of Defense, Richard Cheney, and Mrs. Cheney to Konstantyn Morozov and Mrs. Morozov marked a historic occasion for both countries. The fact that Morozov was accompanied by his wife was an even stronger proof of the novelty of the situation. The presence of Raissa Morozov, a history teacher and the mother of an adult daughter (who is a fashion designer), in her husband's delegation gave the Americans a rare chance to see the society of military families of Eastern Europe.

It was the first time that a minister of an independent Ukraine formally visited the USA. The Ukrainian commander in chief made a friendly visit to the United States and offered to cooperate with us to help demilitarize the vast arsenal of the Ukrainian part of the former Soviet Union. But the Pentagon had to prepare a program not only for General Morozov and his entourage. The Defense Department also had to care for Mrs. Morozov.

The Cheneys are Washington's "power couple." They also personify the best America stands for, and that includes relations between the sexes. Richard and Lynne had known each other from high-school; and have been married for a quarter of a century. Vibrant, dynamic, and articulate, they have pursued complementary but separate careers, neither dependent on the other, both supportive of each other. While Richard worked in the White House as President Ford's Chief of Staff and later served in Congress as the representative of Wyoming and eventually Minority Whip, Lynne, holds a Ph.D. in English Literature. She taught, wrote books, and worked on the Washington Magazine, before she became the Chairman of the National Endowment for the Humanities. This is the post she holds currently for the second consecutive term. The Cheneys have two daughters. They are very much a family, but a family of individuals. Without fanfare, the Secretary helps with shopping, he is also a good cook. The Chairman considers that a normal characteristic of intelligent couples and does not care to discuss how household tasks are shared. Why should she? After all, our country is built on cooperation and progress, and we value our privacy.

Ukraine, as all Eastern Europe, is slow to assimilate peaceful social changes, even as the political situation undergoes cataclysmic changes. Morozov emerged in the public limelight only recently, the result of what must be one of the most dramatic peaceful revolutions of the century. The changes have not yet reached the position of women which remains difficult and still

tambiguous — equal in theory, second class in practice. Women have not yet found their own autonomous voice in Ukraine. The visit of the Morozovs, however, offered one more illustration that Ukraine is on the verge of recovery of itself, of its own existence.

The meeting of Lynne Cheney and Raissa Morozov was illustrative of the role of women in both societies. It was difficult to find out more than the bare outlines about Raissa Morozov. What hurt most was that all my inquiries elicited the same off-hand shrug and a dismissal — why should the wife of a soldier have any interests of her own? The system did not foster individual interests, and women are not expected to have any. Raissa Morozov is primarily the wife of her husband, the mother of a grown daughter, and a teacher by training. She is not a person of interest in Ukraine. Dr. Cheney hosted Mrs. Morozov at an afternoon tea prepared by the Defense Department. The tea was held in the reception room shared by the National Endowment for the Humanities and the National Endowment for the Arts. By ethnic origin Raissa Morozov is Russian, by nationality and citizenship she is Ukrainian, and thinks as one. Speaking in Russian through an official interpreter, Mrs. Morozov described the emotions she felt in the morning ceremony of the review of troops at the Pentagon. Tears of pride poured down her cheeks as she told what she felt when, in her words "our flag was raised and our anthem was sung." She explained that the blue and yellow flag and the "Shche ne vmerla" are new and extremely emotional symbols for Ukrainians. Mrs. Cheney, not given to visible expressions of emotion, had tears in her eyes as she listened to the account of the nineteen gun salute ceremony. Both women experienced the same emotions of pride in their nation; pride and hope that the new democratic system in Ukraine will become as rooted and as strong as it has in the United States.

The conversation became an interesting interspersing of public and private. Elizabeth Cheney, a daughter

of the Secretary and of the Chairman, had accompanied the first US relief plane to Kharkiv a few months earlier. Mrs. Morozov, in commenting on the situation in Ukraine, stressed the cooperation of all citizens of Ukraine in rebuilding their society. Her Russian origin made the description of inter-ethnic cooperation all the more believable. The role of Shevchenko in Ukraine as well as the reasons for erecting a statue to the poet in Washington elicited a lively discussion on the relationship of literature, knowledge and truth.

ACQUAINTING TWO WORLDS: KRYMSKY AS ORIENTALIST

Ahatanhel Krymsky (1871-1942) was an exception among the Ukrainian intellectuals of his time. Not only was he an accomplished Slavist and folklorist who wrote widely on Slavonic philology and the speech and customs of his native Zvynohorod district in central Ukraine, but he was also a distinguished orientalist and student of the Islamic world whose many published works — both in Ukrainian and in Russian — introduced the Ukrainian public of his time to the rich cultures of the Middle East which on and off through many centuries had influenced their Slavic neighbours. Ukrainian culture was a product of Europe and of Christianity, but Ukraine was a borderland facing Turkey, the Caucasus, and the lands of Islam, and it was this historical fact which gave meaning and direction to the life and work of Ahatanhel Krymsky.

Krymsky was both personally and professionally a product of this interplay of geography and culture. He traced his family history to a Mulla or Muslim cleric who in the 1690s had fled the declining Crimean Khanate, which was a vassal state of the Ottoman Empire, and taken refuge in the part of the Grand Duchy of Lithuania that is today known as Belorussia. The Muslim refugee converted to Christianity, married a local woman, and became known as "Krymsky" — the man from the Crimea. Ahatanhel's father, Vukhim, married a Polish woman from Lithuania and taught school in Volhynia in central Ukraine where in 1871 the younger Krymsky was born. Ahatanhel grew up in the town of Zvynohorod in Kiev province and was at home amidst the rich folk culture of the Ukrainian countryside.

Portrait of Krymsky.
Credit A. Krymsky. Poezii, (K. 1965).

Mrs. Cheney explained the work done by the National Endowment of the Humanities in promoting public awareness of the humanities and their scholarly study. She was able to show Mrs. Morozov that among the many books supported by the NEH were those with Ukrainian topics, for instance, the series of translations of pre-secular literature of Ukraine prepared by the Ukrainian Research Institute at Harvard and the translation of Oles Honchar's *Cathedral*, edited by Professor Leonid Rudnytsky.

Dr. Cheney also pointed out the importance of volunteer organizations in American life, and especially in education. She and Secretary Cheney had been involved in the PTAs of the public schools their daugh-

ters attended. Women's and ethnic organizations were also discussed — the funds raised by the Ukrainian National Women's League of America helped in the publication of some of the books prepared with NEG support.

The tea was a tea in name only. It reflected all levels of diplomacy — state to state, people to people, women to women. but primarily it was an affirmation that genuine values of truth, democracy, beauty know no boundaries. It was a first meeting between Lynne Cheney and Raissa Morozov, but it appeared that it would not be the last one. Americans liked the Ukrainians they met, and hoped to see more of them in Ukraine.

Krymsky soon showed himself to be a very gifted child. He could read at age three and a half and in school proved himself an excellent student. After attending grade school in Zvynohorod, he was sent to the prestigious Halahan College in Kiev where he did especially well in languages. In Halahan College, which was known as a centre for raising young nationally conscious Ukrainians, Krymsky came under the influence of the noted philologist Pavlo Zhytetsky, who was a well-known partisan of the Ukrainian language which was suppressed and persecuted under the Tsars. Also at Halahan College, Krymsky became acquainted with some of the writings of the political emigre Michael Drahomanov, which argued in favour of a constitution, Ukrainian national development, and the federalization of the Russian Empire. At age 18 when he graduated, Krymsky was already a nationally conscious Ukrainian. Moreover, he had a very wide range of interests and had mastered several languages including Greek, Italian, and Turkish.

It was probably because of his Crimean ancestry that Krymsky was especially attracted to Turkish and other oriental languages. (Crimean Tatar is closely related to Turkish). At any rate, he continued his education in Moscow where he studied eastern languages at the Lazarevsky Institute, a training school for Russian diplomats stationed in the Middle East. He took both Turkish and Persian and developed a great love for Arabic. Thereafter, he attended Moscow University where he studied advanced classical Arabic under the distinguished polyglot, Fedor Korsh, a member of the Saint Petersburg Academy of Sciences, who was personally sympathetic to the cultural claims of the minority peoples of the Russian Empire, including the Ukrainians and the various Muslim nationalities.

At Moscow University Krymsky also studied under the historians Kliuchevsky and Vinogradov and under the renowned Professor of Sanskrit, Philip Fortunatov. Through his studies under Fortunatov, in particular, Krymsky gained a solid background in Indoeuropean philology and this prepared him for the study of the history of the Persian language which was to have a profound influence upon the literatures of the Islamic Middle East. By the time that he graduated from the Lazarevsky Institute, Krymsky had already mastered fifteen languages. Nevertheless, he still wanted to learn more.

During these years in Moscow, Krymsky deeply felt the separation from his native Ukraine. He therefore kept up a lively correspondence with his family and began to contribute articles on literature, language, and history, to the press in Austrian Galicia, the most easterly province of the Habsburg Monarchy, where the Ukrainian language could be freely used. He established contact with the famous Galician Ukrainian writer, Ivan Franko, and contributed to his journal *Narod* (The Peo-

ple) an article on the quasi-epicurian Persian poet, Omar Khayam.

Reflecting the influence of the reformer Drahomanov, Krymsky entitled his piece: "One of the Persian Protestant poets — Khayam." During this period, Krymsky took an active part in the Ukrainian literary movement in Galicia, writing articles on Slavic philology and folklore as well as doing translations of various masterpieces of the literatures of the Middle East. Not least among the latter were his translations from the Arabian Nights and from the great Persian epic poem the *Shah-name* or Book of Kings by Firdusi.

After graduating from Moscow University, Krymsky went on a scholarly expedition to Lebanon to improve his Arabic and deepen his knowledge of Islamic culture through first hand experience. From 1896 to 1898, he travelled through Lebanon, Syria, Palestine, and parts of Asia Minor. From his base in Lebanon, he studied Arabic dialects, established contacts with Arab scholars, sought out old manuscripts — especially those which touched upon Ukrainian history such as Paul of Aleppo's *Voyage of Patriarch Makarius through Rus'*— and generally deepened his knowledge of Islamic civilization. He also translated much poetry from oriental languages into Ukrainian and composed many verses of his own. His letters from Lebanon to his family back in Ukraine were later to fill a whole volume in his *Collected Works* and his poetry from this period, later published under the title *Palm Beaches*, could fill a good part of another. All the while, he continued to publish new and unusual material in the Ukrainian press in Galicia.

In 1898, Krymsky returned to Moscow to accept a position as lecturer in Arabic philology at the Lazarevsky Institute. Two years later, he was appointed Professor of Arabic Literature and the Cultures of the East and he held this post for the next eighteen years.

In Moscow, Krymsky quickly established himself as one of the leading authorities in the Russian Empire on the Islamic world. In 1899, he published a short popular-style Russian language booklet entitled *Islam and its Future* which discussed current political problems and argued in favour of a cultural rebirth in the Islamic world. A Ukrainian version appeared in Lviv, the capital of Galicia, in 1904 and the book proved to be so popular that it was translated and published in Armenian and Serbian. This was the first significant work ever published in the Ukrainian language on the Muslim Middle East.

Krymsky soon proved himself an effective teacher and populizer of Islamic culture. His mimeographed lectures on the history of the Semitic languages and on Arabic, Persian, and Turkish appeared in several editions one year after the next. There was also a *History of Islam* in two volumes (1904 ff.) and a full-scale *History of the Arabs and of Arabic Literature* in three volumes (1911-1913). Moreover, Krymsky produced li-

terally dozens of articles on Middle Eastern subjects for the two great Russian encyclopedias of his day — the *Brockhaus-Efron* and *Granat*. He was, in fact, the primary oriental contributor to the *Granat* authoring major articles on Arabic, Persian and Turkish history and literature, on the Koran, and numerous other subjects as well.

During the first years of the twentieth century, Krymsky also took an active interest in the cultural and political movements among the Muslim peoples of the Russian Empire. He was particularly interested in the revival among the Crimean Tatars and was a personal friend and admirer of their leader, Ismail Bey Gaspirali, who stood for a modern form of Islam and a constitutional reordering of the Russian Empire. Gaspirali, in fact, was the foremost Muslim cultural leader in the empire and praised Krymsky's work on the pages of his journal *Tarjuman* (The Translator).

During the two decades that he spent teaching at the Lazarevsky Institute, Krymsky developed the style with which he would approach Islamic civilization throughout the rest of his career. In general, he was a popularizer and his works were meant to introduce Russian and Ukrainian students to a world which was almost completely foreign to them. At the same time, however, his works were based on first-hand knowledge and original sources and were at the cutting-edge of the scholarship of their time. Moreover, he never treated literature or history in isolation from one another but rather used each to throw light on the other. He did this not only for the Arabs, but also for the Persians in his *History of Persia, its Literature, and Dervish Theosophy* (3 vols. 1909-1917), and in his various histories of Turkey. Throughout his Moscow period, Krymsky concentrated upon Arabic studies and he became such an authority in this field that the famous Russian writer, Leo Tolstoy, once remarked that he "studied the Koran according to Krymsky."

The outbreak of the First World War changed Krymsky's life completely. He worked for a while on an archaeological project in Trabizond in Russian-occupied Turkey but returned to Moscow before the October revolution. Although in Stalin's day he recounted a story about how he had officially welcomed Bolshevik rule on behalf of the staff of the Lazarevsky Institute, in actual fact he seems to have left Moscow for Kiev as soon as he found it possible. In Kiev, the Ukrainian intelligentsia were busy organizing the political, social and cultural institutions of a non-Communist independent state and Krymsky soon joined in. Under the conservative regime of Hetman Pavlo Skoropadsky, Krymsky, Vladimir Vernadsky, and a number of other scholars managed to establish a Ukrainian Academy of Sciences in Kiev. Krymsky was elected Permanent Secretary of the Academy.

Skoropadsky's rule lasted less than a full year and

An official portrait of Rokhsoliana

thereafter governments came and went. But throughout this whole chaotic period, Krymsky's delicate negotiations with government officials managed to preserve the Academy, and when the Bolsheviks finally conquered Kiev it was his diplomatic skill and his flexibility that prevented the institution from being abolished.

During the next ten years, Krymsky continued in his position as Permanent Secretary of the Ukrainian Academy of Sciences and although the Bolsheviks instituted a regime of severe political censorship, works could now be published in the Ukrainian language as they never could under the Tsars. Krymsky took a direct interest in this process and used the opportunity to expand the physical base and intellectual breadth of Ukrainian scholarship. Continuing in the path that he had started in Moscow years before, Krymsky stood for simple language, popular exposition, and solid scholarship in all the work produced on the Academy's presses. Most of the Permanent Secretary's own production, of course, dealt with the history and literature of the Islamic world.

Throughout the 1920s, Krymsky produced one book after another on the Middle East. Many of these works were updated and revised Ukrainian versions of his earlier studies written in Russian. Within the strict limits imposed by Moscow the Ukrainians were consciously striving to build a new national culture and Krymsky's learned discourses on Islamic history and literature were

an unusual and uniquely cosmopolitan contribution to this process. Moreover, the geographical focus of Krymsky's activities now shifted. Whereas in Moscow he had concentrated on Arabic studies, in Kiev he turned more and more to the Turko-Iranian world. The Turks and the Persians were geographically closer to Ukraine and at certain points in their history had played a direct role in the culture and politics of the Ukrainian steppe. Thus Krymsky's professional interests in the Slavic and Islamic worlds came together as they never had before.

During this period Krymsky produced three major titles to Persia: *A History of Persia and its Writing* continued to join history to literature as had been done in the scholar's early work, while *Hafiz and his Poetry* dealt with the greatest of Persian lyric poets. A third title examined the origins of Persian religious theatre. Similarly, during the 1920s Krymsky published two major studies of Turkey. His book, *The Turks, Their Languages and Literatures* again linked history to literature and dealt with all of the Turkic peoples, including the many Turkic peoples of the Soviet Union, while his *History of Turkey* treated only the Ottoman Empire but gave a great deal of attention to topics that would be of interest to Ukrainian readers. For example, in his *History of Turkey* Krymsky discussed at length the Tatar raids on Ukraine in the 16th and 17th centuries in which thousands of Ukrainian country folk, primarily women, were carried off to be sold in the slave markets in Istanbul. Krymsky noted the resultant Ukrainian influences upon Turkish physiognomy and discussed at length the career of the most famous of these Ukrainian slave-girls, the beautiful Roxolana, whose name derived from Rus' and who eventually became the influential wife of the greatest of Ottoman Sultans, Suleiman the Magnificent.

At the same time, moreover, Krymsky investigated the cultures of the Islamic peoples who bordered directly onto Ukraine and played an intimate role in its history. Thus he authored studies of the peoples of the Northern Caucasus and most importantly, a volume on the Crimean Tatars, whence his ancestors had come. His examination of Crimean Tatar literature treated both the Ottoman and the modern Russian period and though brief remains to the present the fundamental work on the subject.

Stalin's purges of the 1930s put an end to this period of vigorous publishing activity. Ukrainian writers were arrested, scholars disappeared, and the Academy was almost completely closed down. Krymsky lost his administrative positions, his orientalist students were dispersed, and he was forced into semi-retirement. In the quiet of his study, however, he continued to work. In spite of the atmosphere of repression and fear which permeated these years, he was able to complete a masterly history of modern Arabic literature, a major study of the life and times of the Persian romantic poet, Nizami, and a two volume *History of the Khazars*, a mysterious Turkic steppe people who had had a beneficent

influence upon the formation of the medieval state of Kievan Rus'.

In 1939, political changes induced Stalin to make some concessions to Ukrainian culture and Krymsky with his cosmopolitan approach to the national revival became the hero of the hour. He was awarded a state prize, popular magazines carried items by him urging Soviet citizens to learn foreign languages, and the Azerbaijan Academy of Sciences set about to publish his major works on Nizami.

But the rehabilitation was short-lived. In 1941 Hitler suddenly attacked the Soviet Union and Stalin deported as many people as he could to Siberia and Central Asia where they could be closely controlled. A secret police car picked up Krymsky and he was never heard from again. It was only in the 1960s, well after Stalin's death, that it was revealed that Krymsky had died in a Kazakhstan prison camp in 1942.

In spite of his tragic end, Krymsky's life shines with his achievements as an Islamicist and a popularizer of the cultures of the Middle East. In his person, Krymsky joined enthusiasm for the Ukrainian national awakening with interests in the outside world, and through his expert knowledge of the Middle East he expanded the intellectual scope and raised the prestige of Ukrainian scholarship. Moreover, he seems to have sympathized with the difficult geopolitical situation of the Muslim peoples of his day and looked forward to a parallel revival of their languages and cultures. Certainly, he set great faith in the regenerative powers of education and he not only welcomed the modernist movement among the Muslims of the Russian Empire but also warmly greeted the revival of Arabic learning that took place at Al-Azhar University in Egypt during his time. Similarly, after the collapse of the Ottoman Empire, he welcomed the further progress of Arabic letters in Syria and elsewhere. Krymsky always retained a humane and respectful attitude toward both the land of his birth and also toward the lands of Islam.

Even the autocratic power of the great Stalin could not completely destroy Krymsky's legacy. In 1971, the Soviet Academy of Sciences published the history of modern Arabic literature that the Ukrainian orientalist had quietly written during the terrible 1930s, and in the years that followed the Ukrainian Academy of Sciences reprinted his Ukrainian language work on Persia and Turkey. In 1981, the Azerbaijan Academy of Sciences finally was able to publish his wide-ranging work on Nizami, and during the era of Glasnost the Ukrainian Academy initiated plans to publish his *History of the Khazars* and to reestablish an Institute of Islamic and Middle Eastern Studies in his name. Though Ahatanhel Krymsky was personally touched by the political tragedy of his times, his scholarly legacy, which exudes enthusiasm for both Ukrainian and eastern cultures, remains and is vivid testimony to his great goal of "acquainting two worlds."

Тому що люди звертають увагу на доцільніше харчування, вживають значно менше м'яса, зате макарони, т.зв. "паста", яка є у різних формах, риж та городина зайняли "поважне" місце у харчуванні. Зокрема влітку менш калорійні страви є здорові.

САЛАТА З МАКАРОНІВ

на 4 особи

½ горнятка низькокалорійного майонезу (light)
¼ горнятка тертого пармазану
2 ложки молока
1½ горнятка нарізаної в кубики вареної курятини
1 горнятко (4 унції) макаронів (будь-якої форми), зварених і відціджених
1 горнятко розрізаних на половинки помідорів (cherry tomatos)
1 горнятко нарізаного зеленого перцю (паприки)
¼ горнятка нарізаної цибулі
сіль до смаку
листки зеленої салати.

Змішати майонез, пармазан і молоко. Дати решту складників, крім салати. Вимішати і вкласти до холодильника на кілька годин. Подавати на вистеленому листками салати посуді.

САЛАТА З "МУШЕЛЬОК"

на 10 осіб

1 коробка мушельок зі сиром (Shells and cheese)
3 горнятка китичок броколі

2 горнятка половинок помідорів (cherry)

1 три унц. слоїк достиглих оливок (половинок)

½ горнятка італійської приправи до салати

½ горнятка кислій сметани.

Приготувати мушельки зі сиром за поданим на коробці приписом. Змішати їх з рештою складників. Можна подавати зразу або зимну з холодильника.

МАКАРОНИ ЗІ ШПІНАТОМ

на 4 особи

1 ложка олії

1 середня цибуля, дрібно нарізана

10 унцій мороженого шпінату (frozen chopped spinach)

1 ½ горнятка сиру "рікотта" (Ricotta)

¼ ложечки меленого мускатного горіха (nutmeg)

сіль і перець до смаку

1 фунт макаронів "Ziti"

½ горнятка тертого пармазану

У великій сковороді (пательні) розігріти олію, дати нарізану цибулю і смажити до зм'ягчення. Додати розморожений шпінат і варити, мішаючи 7 хвилин. Додати сир, вимішати і добре загріти. Приправити мускатним горіхом, сіплю і перцем.

У великій ринці зварити макарони (8 хвилин), щоб були м'які. Відцідити і змішати у великій мисці з приготованим шпінатом і пармазаном. Подавати гарячим.

РІЗОТО З ГОРОШКОМ

на 4 особи

1½ горнятка мороженого горошку (розмороженого)

2 ½ горнятка курячого бульйону без товщу

1 дрібно нарізана червона цибуля

2 ложки олії

3 зубці часнику (не обов'язково)

1 горнятко риж

½ ложки масла

сіль і перець до смаку

В електричному змішувачі (blender) змішати ¼ горнятка горошку з 2 ложками бульйону на пюре. Відкласти до мисочки. В сковороді (пательні) розігріти олію, додати покришений часник і смажити, щоб зрум'явився, вийняти часник. Додати риж і горошок до сковороди і смажити 1 хвилину.

Загріти курячий бульйон і додати ½ горнятка до риж. Варити 5 хвилин, мішаючи. Далі варити, додаючи по ½ горнятка бульйону приблизно 15 хвилин, щоб риж був м'який. Додати залишене пюре з горошку, масло, сіль і перець. Подавати зразу ж.

"РАГУ" З ГОРОДИНИ

4-5 кабачків (zucchini)

2-3 моркви

4 ложки олії

2 великі цибулі, нарізані в кружальця

1 зелений перець (паприка) нарізаний

1 14-унц. банька помідорів

1 лавровий листок

½ ложечки чебрецю

1 зубець розтертого часнику

сіль і перець

Нарізати доволі дрібно кабачки і моркву. Розігріти олію у великій сковороді і вкласти городину в такому порядку: цибуля, зелений перець, морква і кабачки. Варити на середньому вогні 10 хвилин. Тоді додати помідори з пливом і всі спеції. Накрити і варити ще 20 хвилин, часто мішаючи, щоб городина була м'яка і не зарідка. Як загуста — додати води. Можна подавати гаряче або зимне. Можна тримати в холодильнику навіть кілька днів.

Очевидно, дуже здоровими є свіжі овочі і ягоди як:

ПОЛУНИЦІ (strawberries) з помаранчевим соком.

Порізати полуниці, поцукрувати і полити помаранчевим соком.

Бросковини, малинова підлива і морожене — це т.зв. "мельба". Але дозрілі бросковини можна подавати також в такий спосіб: обрані зі шкурки, перерізані. На місце кістки накласти солодко-го пюре з малин.

Пригадуємо, що Союз Українок Америки перевидав куховарську книжку "Українські страви" Зеновії Терлецької. Книжка є в полотняній твердій оправі — ціна 16.00 доларів. Замовляйте її! Відділи одержують 30% знижки.

ХРОНІКА ОКРУГ

ОКРУГА НОВА АНГЛІЯ

Хроніка за 1991 рік

ВІДДІЛ	МІСЦЕВІСТЬ	ГОЛОВИ ВІДДІЛІВ
66	Нью-Гейвен, Конн.	Ірена Гладка
73	Бриджпорт, Конн.	Анна Гомик
93	Гартфорд, Конн.	Ірена Остап'юк
106	Гартфорд, Конн.	Галина Балабан
108	Нью-Гейвен, Конн.	Уляна Зінич
121	Нью-Брітейн, Конн.	Анна Хомин

Округа об'єднує 6 відділів із 147 членками. Окружну Управу очолює Валентина Чудовська. З важніших подій Округи був окружний пікнік у вересні, який був успішний і пройшов у веселій товариській атмосфері.

66-ий відділ. Відділ налічує 27 членок. Відбув три сходи Управи і чотири ширші сходи. Загальні збори відбулися 24 лютого. У січні членки мали Просфору, у жовтні влаштували обід, дохід з якого призначено на Український Музей в Нью-Йорку. У жовтні Відділ також відсвяткував 35-ліття свого існування. Святковий полуденок відбувався у Гресі Гил Кантрі Клуб з присутністю багатьох гостей, і пройшов у приємній товариській атмосфері. Торік відбулися дві продажі печива і один базар. Відділ пожертвував солодке печиво на свячене, яке щороку влаштовує місцева парафія. Вислав 7 пачок уживаного одягу до Бразилії.

73-ий відділ. Відділ налічує 23 членки. У лютому відбулися загальні збори. Відбув 3 ширші сходи. Відділ влаштував обід, чистий дохід з якого (1,062 дол.) вислав до Централі СУА для дітей, потерпілих від чорнобильської катастрофи. Вислав також до Централі 200 дол. на закуп вітамінів і ліків для дітей в Україні. Відділ вив'язався зі своїх обов'язків до Централі, крім "стопроцентової" передплати "Нашого Життя".

93-ий відділ. Налічує 34 членки. Головою була Ірена Остап'юк. Працювали такі референтури: організаційна, культурно-освітня, суспільної опіки, пресова, зв'язкова, музейна і господарська. Відділ відбув 4 ширші сходи. У лютому відзначено "Жінку-героїню" доповіддю, а в грудні виголошено реферат "Марія Заньковецька". Обидві доповіді опрацювала і виголосила культурно-освітня референтка. 9 червня Відділ відсвяткував 25-літній ювілей в Народному домі. У грудні, як і кожного року, відбувся різдвяний базар, який є фінансовою базою Відділу, а в березні — великодній базар. Пресова референтка написала

два дописи до "Нашого Життя" і "Свободи". Суспільна опіка вислала чотири пачки з одягом до Бразилії і дві до Польщі, відвідано хворих. Зв'язкова інформувала англомовну пресу про імпрези Відділу. Вчасно вплачено усі фінансові зобов'язання до Централі і Округи. Відділ має 8 стипендійних спонсорів і вислав 1,800 дол. до стипендійної референтури. Відділ вислав на такі фонди: музейний — 1,025 дол., пресовий — 767 дол., "Дітям Чорнобиля" — 1,025 дол., медичний — 550 дол.

Успіх у корисній праці завдячуємо енергійній Управі, всім референтурам, членкам, які своєю працьовитістю дали змогу здійснити плян праці в 1991 році.

106-ий відділ. Відділ має 28 членок. Відбув 5 ширших сходів і 5 — Управи. У січні на ширших сходинах В. Чудовська прочитала допис про контакти юнака з Австралії з молоддю України, які він нав'язав під час відвідин України. У березні Відділ мав зустріч з учителькою зі Львова, яка розповіла про навчання у школі, в якій вона учителює, та поділилася з присутніми найновішими подіями на Україні. На сходи були також запрошені членки 93-го Відділу. У березні Відділ мав продаж печива під час великоднього базару. У червні брав участь у святкуванні 25-ліття існування 93-го Відділу, а членки Люба Кінах, Оля Якимів, Меланія Кузьма та Стефа Пришляк брали участь у святковій програмі та квітетом відспівали декілька пісень. У жовтні Відділ влаштував традиційні "Вишивані вечериці" при звуках оркестри "Журавлі". Вечерицями провадила Меланія Кузьма, під час яких були нагороди за кращі вишивки: сукні, блюзки, сорочки, краватки. У жовтні членки Відділу брали участь у відсвяткуванні 35-ліття існування 66-го Відділу в Нью-Гейвені. У грудні, під час різдвяного базару, Відділ влаштував виставку картин Іриней Гарасим'яка. Відділ утримує стипендія з Бразилії.

108-ий відділ. Налічує 18 членок, переважно професійних жінок з Нью-Гейвену і околиці. Відбув 11 ширших сходів з дуже різноманітною програмою. У червні Відділ спонсорував для ньюгейвенської громади автобус на український фестиваль в Нью-Джерзі. Восени відбулася продаж уживаних речей для придбання фондів до каси Відділу. У листопаді влаштували виставку творів графіки мистця з України Миколи Стратилата у місцевому українському осередку "Спадщина". З ініціативи музейної референтки

Продовження на ст. 30

ВІТАЄМО НОВИХ ЧЛЕНОК!

5-ий Відділ СУА ім. кн. Ольги у Дітройті вітає у своїх рядах нових членок — Марію Палмер, Леонору Мацержак, Еліс Ворец, Марію Шулик та Анну Сопчук.

ОКРУЖНИЙ З'ЇЗД СУА ОКРУГИ ПІВНІЧНОГО НЬЮ-ЙОРКУ

Зліва: Марія Крамарчук, Надя Бергеншток, Уляна Лоза, Христина Навроцька, Ірина Руснак, Ярослава Борачок, Ірина Дорошак.

Fr. l.: Maria Kramarchuk, Nadia Bergenstock, Uliana Loza, Chrystyna Navrocky, Iryna Russnak, Yaroslava Borachok, Iryna Doroszak.

В неділю, 5 квітня, в Баффало, Нью-Йорк, відбувся з'їзд делегаток 46-го, 47-го і 120-го Відділів СУА з Рочестеру, 49-го і 97-го з Баффало та 68-го зі Сиракуз. Головну Управу СУА репрезентувала пресова референтка Христина Навроцька. Присутніх було 52 особи.

До почесної президії запрошено почесних членок Окружної Управи Ірину Дорошак, Ярославу Борачок та Ірину Руснак. До ділової президії вибрано головою Надію Бергенсток з 97-го Відділу і секретаркою Уляну Лозу з 49-го.

З'їзд відкрила голова Окружної Управи Марія Крамарчук, присутні відмовили молитву і відспівали гімн СУА. Ярослава Борачок віддеклямувала вірш Ірини Дибко, присвячений СУА. Йшли звіти членок Окружної Управи — голови Марії Крамарчук, секретарок — протоколярної Христини Винник-Вільсон, кореспонденційної Галини Снігур і фінансової Христини Венгльовської, референток — зв'язків Марти Шмігель, суспільної опіки і стипендій Тетяни Шутер, пресової Ірини Руснак, хронікарки Лідії Джус-Невмержицької і голови контрольної комісії Ірини Шмігель.

Зі звітів довідуємося, що Округа нараховує 199 членок у шістьох Відділах. Два Відділи опікуються дитячими світличками — це 120-ий в Рочестері (30

дітей) і 97-ий в Баффало (7 дітей).

Всі Відділи точно виконують працю, яку запланувала Головна Управа СУА. Для здобуття фінансів Відділи влаштовували імпрези, обіди і продажі печива для ширшого громадянства. Відділи у Баффало належать до Американської Федерації Жіночих Клубів. Членки 49-го Відділу одержали дві перші нагороди за вишивані речі у конкурсі ручних робіт, який влаштовувала ця організація. Чотири Відділи займаються збиранням стипендій для молоді у Бразилії: 47-ий Відділ має 14 спонсорів, 49-ий — сім, 120-ий — два, а 68-ий Відділ оплачує дві стипендії. У звіттовому році ці Відділи вислали до референтки стипендій СУА 5,565 дол. Округа має дуже тісні зв'язки з Україною в особі референтки зв'язків Марти Шмігель, яка відвідувала Україну і є членом дирекції ККДУ в Нью-Йорку. 47-ий Відділ нав'язав листування зі Союзом Українок Буковини в Чернівцях та Союзом Українок Івано-Франківська і вислав туди дві харчові пачки. В Рочестері далі провадяться курси української мови для дорослих. Присутні мали змогу оглянути чудово складену хроніку Відділів Округи від початку зорганізування Окружної Управи. Заходом Окружної Управи відбулася Міжокружна конференція разом з Округою Огайо для культосвітньої та музейномистецької референтур.

ЮВІЛЕЙ 17-ГО ВІДДІЛУ СУА

2 лютого ц. р. 17-ий Відділ СУА ім. О. Теліги в Маямі, Флоріда, відзначив своє 40-ліття. Союзянки і гості бенкетом з програмою відсвяткували свою працю. Голова Ірина Ракуш відкрила свято. Союзянки відспівали гімн СУА і пом'янули своїх померлих посестер. Отці шамбелян Іван Стевинський і дякон Михайло Добуш відмовили молитву. Після перекуски голова розказала про 40-літню працю Відділу. У 1950-их роках, коли українська громада в Маямі була ще дуже мала, наші членки-основниці Юлія Вишневська, Марія Венгльовська, Люсія Візняк, Джін Кочкудан, Анна Наконечна, Анна Маґала, Тереса Дмитрів та інші заснували Відділ і повні запалу взяли до праці. 18 лютого 1952 року відбулися перші загальні збори: Джін Кочкудан вибрано головою, Анну Наконечну — секретаркою і Анну Маґалу — скарбничкою. Членки були дуже активні в обох церквах, Українсько-Американському Клубі, Українському Народному Союзі, УККА, вчили у школі українознавства. Дві членки Відділу входили до об'єднаного громадського комітету в Маямі для вшанування

національних свят та проведення загальних громадських імпрез. Самі кожного року влаштовували Свято Героїні, вишивані вечерниці, показ народної ноші і пристосування вишивки до щоденного убрання.

У 50 — 60 — 70-их роках у Відділі провідну роль відігравали відомі суспільні діячки Марія Біляк, яка також була членкою Головної Управи, Анна Рижевська і Олімпія Подубинська. Відділ жертвував на потреби православної і католицьких церков. Коли будувалася католицька церква, ми купили за престольний образ роботи Святослава Гординського. У 1962 р. засновано хор "Веселка", який вела відома співачка Ольга Павлова. Хор був нашою гордістю, часто виступав на різних імпрезах, американських фестивалях, колядував у різдвяний час. Союзянки влаштовували показ вишивок, народного мистецтва, ляльок у народних строях, декорацій на ялинку. За це діставали нагороди або признання. Треба згадати голів Відділу, які працювали з великою посвятою: Джін Кочкудан, Юстина Маїк, Францішка Зиблікевич, Олімпія Подубинська, Ангелина Рій, Люсія Візняк, Марія

Найновішою акцією Округи є збирання та висилання книжок на Україну через Сейбр-Світло. Очолює цю акцію Леся Телега, членка 120-го Відділу в Рочестері. Акцію започатковано льотерією, дохід з якої призначений на цю ціль. Проведено льосування предметів, що їх подарували відділи. Виграли: різьблений свічник-трійцю — Соня Мандзій з Баффало, керамічну вазу — Марко Сьолковський з Рочестеру, вишивану подушку — Наталя Гуран з Рочестеру і писанку — Теодор Пришляк з Баффало.

Голови Відділів розповіли про працю у своїх Відділах, про успіхи та проблеми. Зав'язалася жвава і цікава дискусія. З неї можна зробити висновок, що брак зацікавлення молодих жінок організацією доведе її до занепаду, бо Відділи, членки яких є вже на пенсії (47-ий в Рочестері, 49-ий в Баффало і частинно 68-ий в Сиракузах) не в силі втримати ріст організації.

Представниця Головної Управи Христина Навроцька у своєму теплому слові передала сердечний привіт від голови і Екзекутиви СУА, погратулювала Окружній Управі на чолі з відданою і енергійною Марією Крамарчук та відділам за їхню працю, розказала про успіхи і проблеми Головної Управи і просила підтримувати всі Фонди СУА, журнал "Наше Життя" і Український Музей у Нью-Йорку. Тепер починається підготовка до Конвенції СУА, що відбудеться у травні 1993 р. і є дуже побажаним, щоб кожний Відділ вислав йому приписану кількість делегаток.

Голова номінаційної комісії Тетяна Шутер подала

листу кандидаток до Окружної Управи, яку делегатки з'їзду прийняли одностайно.

До Окружної Управи увійшли: голова Марія Крамарчук (47-ий Відділ), заступниця голови на Баффало Ірина Дорошак (49-ий), секретарки: протоколярна і кореспонденційна — Зіна Джус (120-ий), фінансова — Христина Венгльовська (46-ий), референтки: зв'язків — Марта Шмігель (46-ий), музейно-мистецька — Ольга Алексевич — Лавні (97-ий), виховна — Леся Телега (120-ий), суспільної опіки і стипендій — Тетяна Шутер (47-ий), пресова — Ірина Руснак (47-ий), хронікарка — Лідія Джус-Невмержицька (120-ий), вільні членки: Анна Сохоцька (47-ий) та Іванна Мартинець (47-ий).

Контрольна комісія: голова Ірина Шмігель (47-ий), членки: Стефанія Вовкович (46-ий), Марія Костів (47-ий), Анна Поліщук (49-ий), Фалина Войтович (68-ий), Наталка Сантарсеро (97-ий) та Ірина Рендзяк (120-ий).

З нагоди з'їзду призначено 200 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" та передано дрібні речі прикладного мистецтва, виконані членками Відділів, для крамнички Українського Музею в Нью-Йорку.

Перевибрана голова Марія Крамарчук сердечно подякувала представниці Головної Управи СУА за участь, діловій президії за зразкове проведення нарад, Ірині Дорошак за організування з'їзду в Баффало та всім делегаткам і гостям за участь.

Ірина Руснак,
пресова референтка

*Членки і гості 17-го Відділу ім. О. Телігу.
Members and guests of branch 17.*

Егер, Вероніка Цегельська, Соня Кочкуда і теперішня Ірина Ракуш.

Відділ мав дуже жертвенних членок — Єву Сташків і Галину Опир. Вони залишили певну суму грошей для Відділу на стипендії для нашої молоді. Фонд Єви Сташків нині становить 80 тисяч дол. і його передано адміністрації Централі СУА. З нього користає і користало багато студентів не лише місцевих, але й з України. З цього фонду була надана допомога на видання книжки Зенона Когута про Гетьманщину. Відділ дає допомоги маямським студентам, які їдуть на курси українознавства до Гарварду.

Членки Відділу є активні в усіх ділянках суспільного життя. З приїздом дисидентів помагали організувати зустрічі і давали їм допомогу. Відділ і членки є меценатами Українського Музею в Нью-Йорку, Енциклопедії, Гарвардських Студій, дві членки через стипендійну акцію СУА спонсорують студентів у Бразилії. Кожного року проводимо збірку на хворих дітей у Бразилії, а тепер — для дітей, потерпілих від чорнобильського вибуху. Зв'язкова до СФУЖО проводить збірки на СФУЖО і на видання журналу "Українка в світі". За 40-літню успішну працю Цетрала прислала Відділові признання і грамоту.

Другою частиною свята була мистецька частина. Люба Маринюк розповіла про патронку Відділу. Всім ясно, чому членки-основниці вибрали собі за патронку Олену Телігу. Вони були повні запалу до праці, енергії і любові до України, як і їх патронка. Дана Васевич відспівала "Верховино" і "Воля", о. Головацький і п. Королів при акомпаньяменті пана Королева — сентиментальні пісні — "Рушничок", "Два кольори", "Київський вальс", "Карпати" і "Лелеки".

Цю частину свята вела Люся Венгльовська, наша наймолодша членка і культурно-освітня референтка. За працю для Відділу відзначено членок-основниць, які були присутні на святі: Марію Венгльовську і Люсію Візняк, голів — Люсію Візняк, Вероніку Цегельську, Любу Кобрин — колишню культурно-освітню референтку, Ольгу Павлову — диригентку хору "Веселка", і нашу теперішню голову Ірину Ракуш, яка 15 років зразково веде наш Відділ. Усі пані дістали рожі. Привіти передали: Дана Васевич — президент Українсько-Американського Клубу в Маямі, голова 56-го Відділу в Норт Порті Марія Наваринська, секретарка 17-го Відділу в Нью-Джерзі Ірина Пилипчак і Люба Кобрин — колишня культурно-освітня референтка нашого Відділу. Відспіванням "Ще не вмерла Україна" закінчили ми свято.

40 років праці на громадській ниві, для добра народу і церкви не дасться описати кількома словами. Залишилося багато спогадів, гарних переживань, зв'язаних з Відділом. Багато членок відійшло від нас і ми їх згадуємо у наших молитвах. Ще так недавно прощали ми нашу 22-літню секретарку бл. п. Соню Микитку. Тут не закінчується наша праця. Воскресла Україна і нас чекає більше жертвенної праці не лише для нашої місцевої громади і церкви, але й для України.

З нагоди наших святкувань Відділ пересилає 200 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя".

Мирослава Хойнацька-Тершаковець,
пресова референтка

ЮВІЛЕЙ 46-ГО ВІДДІЛУ СУА

*Ювілей 46-го Відділу в Рочестері.
Jubilee of branch 48 in Rochester, NY.*

Ювілейне свято 25-літньої праці 46-го Відділу СУА ім. Олени Теліги в Рочестері відбулося 22 березня святочним полуденком. У гарно прибраній залі при школі св. Йосафата на всіх столах пишались букети живих квітів.

Імпреза почалася внесенням прапора СУА на сцену залі. Всі присутні відспівали американський гімн, а відтак — Союзу Українок. Голова 46-го Відділу Стефанія Вовкович теплими словами та милою усмішкою привітала всечесніших отців, преподобних Сестер, представників організацій, гостей, голів відділів, посестер-союзниць та всіх ювіляток 46-го Відділу. Вона представила імпрезову референтку Надю Трач, яка перебрала ведення програми свята.

Ведуча привітала присутніх і представила гостей за головним столом. Вона прочитала листу представників 30-ти організацій, що прислали своїх делегатів вшанувати 25-літню працю нашого Відділу. Парох української католицької церкви св. Йосафата о. Філіп Бумбар провів молитву перед полуденком. Під час смачного обіду Оксана Кулик відчитала численні привіти та побажання, що надійшли на адресу Відді-

лу. Отець митр. прот. Федір Коваленко, парох української православної церкви св. Покрови, провів молитву після полуденку та, вітаючи ювіляток, запропонував відспівати "Многая літа".

Ведуча програмою представила і попросила до мікрофону першу голову 46-го Відділу ім. Олени Теліги Любу Шмігель, яка дуже дотепно прочитала огляд головних подій нашої праці за 25 років існування. Л. Шмігель назвала 12 голів Відділу та роки їхніх каденцій. Вона попросила 11 присутніх колишніх голів вийти на сцену, щоб їх відзначити. Була відсутня лише Тамара Гуран, яка зимує на Флориді.

Голова Округи Північного Нью-Йорку Марія Крамарчук вручила голові Відділу Стефанії Вовкович почесну грамоту для Відділу від Головної Управи СУА з нагоди 25-літнього ювілею. Вона щиро хвалила Відділ за проведену працю і поздоровила всіх колишніх голів, вручаючи кожній червону троянду. Голова Округи попросила всіх членок-ювіляток встати, щоб також відзначити їх, а всіх присутніх заспівати "Многая літа".

У мистецькій частині виступили членки Відділу Параня Смит, сестри Славіковські, Павлина Климочко, Стефанія Павлович-Вовкович та Анна Білоус. Вони зачарували публіку своїми голосами та чудовими піснями на слова В. Симоненка, а також "Водограєм" В. Івасюка і сучасною народною піснею "Час рікою пливе". Параня Смит з великим відчуттям і ніжністю виконала пісню "Любїть Україну" на слова В. Сосюри. Акомпанював Юрій Сич. Публіка нагородила гучними оплесками дуже вдалу мистецьку частину.

Ведуча подякувала всім, хто причинився до успіху цієї імпреди: особам і організаціям за привіти і подарунки з нагоди ювілею, співучій групі за виступ, пані Дзюбі та її помічникам за приготування смачного полуденку, священикам і Сестрам, голові Округи Марії Крамарчук, голові 46-го Відділу Стефанії Вовкович, союзницям і ювіляткам.

Офіційну програму закінчено національним гімном. Ведуча Надя Трач попросила гостей перейти на меншу залю, де вона приготувала і висвітлила прозірки з діяльності Відділу.

Таня Баб'юк

Закінчення зі стор. 26...

Дарії Марків, членки Відділу ходили колядувати на Український Музей. Вони також відвідали українських пацієнтів у піклувальних домах. В рамках щомісячних сходин заступниця голови Марія Гуненко відчитала дві доповіді: одну про Віру Свенціцьку, науковця Національного Музею у Львові, а другу про Катерину Десницьку, яка стала королевою Сіаму на початку цього століття, коли одружилася з князем Чекбарбонгом. Відділ утримує садочок при церкві св. Михаїла, де цього року Катруся Бамбер вчить

шестеро дітей. Членки Відділу брали участь у ювілейних святах 93-го Відділу у Гартфорді і 66-го у Нью-Гейвені, а також в імпрезах і зборах Округи Нова Англія. Усі радо працюють і спомагають почини та програми Головної Управи СУА.

121-Й ВІДДІЛ. Нараховує 17 членок. Оплачує стипендію в Бразилії. У жовтні зорганізував автобусову прогульку до Нью-Йорку. Мав продаж печива.

Катруся Гадзевич,
пресова референтка

ПОДЯКА СУСПІЛЬНОЇ ОПІКИ СУА

101-ий Відділ СУА у Чикаго, Ілл., прислав 12, 000 дол. Раніше Відділ переслав 5,000 дол., що становить разом 17,000 дол. За ті гроші, додавши ще три — чотири тисячі доларів, Відділ хоче купити відповідну медичну машину для кімнати "інтенсів кер" в обласній дитячій спеціалізованій лікарні у Львові, що її обладнає модерним медичним приладдям Союз Українок Америки.

Щиро дякуємо всім жертводавцям, громадянам, членам СУА, які підтримують фонди, створені при суспільній опіці, особливо Фонд Медичної Допомоги Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля і фонд суспільної опіки — Поміч потребує в Україні. При кінці 1989 року Головна Управа СУА вирішила звернутися з проханням до членства, щоб допомогли своїми пожертвами поширити фонди при суспільній опіці, з яких зможемо помагати нашим рідним, а головню

дітям і молоді. Закликаємо членство СУА співпрацювати спільно, щоб не роздрібнювати наших жертв, а допомагати як цілість від СУА. Мусимо бути свідомі того, що наша поміч не є одноразовою, а запланована на дальшу мету. Тому при співпраці членства зможемо координувати та розділювати нашу поміч найбільш потребує в Україні і помагати як цілість від Союзу Українок Америки.

ПОДАЄМО СПИСОК ЖЕРТВОДАВЦІВ, ЩО ЗЛОЖИЛИ ПОЖЕРТВИ НА ФОНД МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ДІТЯМ І МОЛОДІ — ЖЕРТВАМ ЧОРНОБИЛЯ

Український Народний Союз, Братство свв. Петра і Павла .. 100.00
220-ий Відділ в Чикаго (через 36-ий Відділ)
Галина і Володимир Шембелі 100.00
Наталія Олійник 30.00
Т. і С. Рудницькі 10.00
Євгенія Плєскачевська 10.00
6 відділ — з імпрези "Показ біжутерії" в Чикаго, цю суму Відділ призначив на закуп машини для шпиталю у Львові 4,500.00
12 — з нагоди святкування 25-ліття Відділу 2,000.00
34 1,700.00
56 — з нагоди святкування Хрестин Відділу 1,000.00
11 1,000.00
22 — із загальних зборів Відділу призначено на шпиталь у Львові... 1,000.00
120 715.00
54 600.00

69 — збірка з коляди, з того призначено з нагоди вінчання д-ра Зєнона і м-р Зоряни Когутів у Вашингтоні 490.00
91 350.00
64 — з проведеної збірки під церквою в Нью-Йорку 350.00
4 198.00
78 — із Меморіяльної чорнобильської виставки мистецьких праць українських і американсько-українських мистців 125.00
119 100.00
36 110.00
91 — з нагоди святкування 25-ліття Відділу 100.00
98 75.00
Округа Нова Англія 50.00

На фонд суспільної опіки — Поміч потребує в Україні

54-ий Відділ — з коляди .. 1,625.00
56-ий Відділ 500.00

Окружна Управа СУА в Чикаго 500.00
7-ий Відділ — з імпрези Відділу "Свят Вечір" 308.00
47-ий Відділ 100.00
54-ий Відділ 100.00

Медичний Фонд — МАМА 86

64-ий Відділ — з проведеної імпрези "Голодний обід" .. 2,000.00
11-ий Відділ 400.00
8-ий Відділ 100.00

Усім жертводавцям ще раз складаємо щиро подяку за їхні пожертви та за довіря і співпрацю. Рівно ж дякуємо всім, хто складає пожертви з різних нагод, які поміщуємо на сторінках журналу "Наше Життя".

Лідія Черник,
референтка суспільної опіки СУА

З НАГОДИ....

Д-р Маруся Бек, засновниця і почесна членка 26-го Відділу СУА, з вдячності за пам'ять і численні побажання з нагоди її народин, складає через 26-ий Відділ **500.00 дол.** на Фонд Медичної Допомоги Дітям і Молоді — жертвам Чорнобиля.

Віра Гнатюк,
голова 26-го Відділу

В четверту річницю смерти **бл.п. д-ра А. Радивиля** складаю через 74-ий Відділ СУА в Чикаго **100.00 дол.** на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — жертвам Чорнобиля.

Дружина М. Радивил з дочками

З нагоди майбутнього ювілею — 40-ліття 33-го Відділу СУА ім. Лесі Українки в Клівленді складаю **50.00 дол.** на Фонд Медичної Допомоги Дітям і Молоді — жертвам Чорнобиля.

Марія Грушкевич

З нагоди ювілею — 40-ліття 33-го Відділу СУА ім. Лесі Українки в Клівленді складаю **50.00 дол.** на Фонд Суспільної Опіки — поміч потребує в Україні.

о. шамбелян Володимир Грабець

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

НА БУДІВЕЛЬНИЙ ФОНД

По 1,000.00 дол. — 99-ий і 56-ий Відділи СУА, Роксолана і Аскольд Лозинські;

500.00 дол. — Беллкор, дорівнюючи пожертву пані Оришкевич;

150.00 дол. — Ярослава Ярославич;

по 100.00 дол. — Богдан Бойчук і Марія Ревакович, 91-ий Відділ СУА, вшановуючи свою 25-ту річницю.

по 50.00 дол. — Мадлена Робертс, Ольга Громоко, Лесли Оган, Елизабет Фрейд;

по 25.00 дол. — Володислав і Катерина Папуги, Марія Фірчук, Розалія Фенчинська, Луїза Міллер;

по 20.00 дол. — Богдан і Іванка Козаки, Михайло і Любомира Палії, Марія Януш.

300.00 дол. — "Самопоміч" Гартфорд;

200.00 дол. — Михайло Фрідман, видавничий Відділ;

по 100.00 дол. — д-р Іван і Наталія Макаревичі, д-р Ярослав Рожанковський, "Самопоміч" — Т-во Американських Українців, Лев Коленський, Окружна Управа СУА, Нова Англія.

60.00 дол. — Віктор Роговський;

по 50.00 дол. — д-р Денис і Мира Стахіви, д-р Оксана Фолваркі, Яків Гурський, д-р Ігор Цегельський, Олена Слюзар, Мотря Кушнір, Марта Рудик, Аделя Миросниченко, Божена Ольшанівська, Марія Палідвор, Володимир і Параска Шпачинські, Осип і Марія Лесаваєри, Ада Кулик;

30.00 дол. — Іван Саврук;

по 25.00 дол. — Богдан і Христина Кульчицькі, д-р Володимир і Джейс Базюки, Марія Андрусак, Зоряна Ключас, Богдан і Оксана Богословці, Ярослава Панчук, Зенон Михайлевський, Любомир і Стефанія Гуменюки, д-р Євген і Ніля Стецьківи, Ярослав і Ярослава Букачевські, Наталія Крупська, д-р Іван Лесько, Іван і Людмила Бойки, Юрій і Мира Граби, Олександр Кулинич, 21-ий Відділ СУА, Петро Волощук, Михайло Качмарчук, Мері Жуковська, Галина Гомзяк;

по 20.00 дол. — Юлія і А. Ю. Костишини, Ірина Филипчак, Стефанія Семущак, Богдан і Слава Наконечні, Люба Іванчук, Кирило й Ірина Григоровичі, Роман і Люба Раковські, Роман Маселко, Люба Цьолко, Осип Триш, Ярослав Ткач, Ліда Величківська, Наталія Возняк, Микола Курчак, Михайло і Наталія Мітрінги, Марта Цимбаліста, Ірина Борщ, Марія Чепурківська, Юлія Демченко;

по 15.00 дол. — Фред і Катерина Белггауси, Т. Торпе, Оксана Соловей, Мирослав Роговський, Володимир Ломницький, А. Пінко, Емілія Ройовська;

по 10.00 дол. — Володимир І Гедвіка Черевки, Ольга Цар, Анна Добрянська, Ярослав Ставничий, Зенон Питляр, Салвіна Іваницька, Володимир Дучинський, Павла і Іван Лодинські, Софія Стецура, Барбара Швед, Євгенія Плескачевська, Джером Почтар, Євген Грицай, Осип Голинський, Тирса Павляк, Юрій Левицький, Омелян Тишовницький, Роман Боб'як, Анна Шерей, Валентина Деморест, Іванна Скарупа, Марія Зубаль, Марія Сем'янчук;

по 5.00 дол. — Дам'ян Кордуба, Катерина Мінкович, Петро і Анна Світницькі, Павлина Корлатович, Петро і Леся Гої, Іванна Клим.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

В пам'ять **сл.п. Н. Ціхолвас** на Український Музей в Нью-Йорку **50.00 дол.** складають **Юрій і Христина Свищуки**.

В пам'ять **сл.п. Ірини Вітківської** на Український Музей в Нью-Йорку **50.00 дол.** складає **Софія Скрипник**.

В пам'ять **сл.п. Валентина Сімянцева 25.00 дол.** на Український Музей в Нью-Йорку складає **Міра Залуцька**.

У світлу пам'ять нашого приятеля **сл.п. Романа Баб'юка** на Український Музей **25.00 дол.** складають **Христя і Юрій Навроцькі**.

В пам'ять **бл.п. Ірини Вітківської** через 47-ий Відділ СУА **25.00 дол.** на Український Музей в Нью-Йорку складає **Наталія Гуран**.

25 дол. на Будівельний Фонд Українського Музею в пам'ять брата **сл.п. Євгена М'ягкого** складають **Зенон і Наталія М'ягкі**.

В пам'ять моєї доброї товаришки **сл.п. Ольги Волошин-Заремби** з Українського Жіночого Семінару в Самборі — на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью-Йорку **25.00 дол.** пересилає **Іванка Луцик-Козак**.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Наталії Шаруневич** на Український Музей зложили **50. 00 дол.**, а родині висловлюють найщиріші співчуття **Ірена і Марта Копачі**.

У світлу пам'ять **бл.п. Тетяни Долинської** на Український Музей в Нью-Йорку **25 дол.** складає **Лена Іваницька**.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Бодрока**, батька Фила Бодрока, складають **25.00 дол.** на Український Музей, а Філові і Ярині висловлюють щирі співчуття **Дарія і Наталка Гусари**.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Ростислави Матли** на Український Музей **25.00 дол.** складає **Катря Ковшевич**.

У світлу пам'ять чоловіка **бл.п. Михайла і доні Люби** на Український Музей в Нью-Йорку **10.00 дол.** складає **Ольга Вітек**.

В пам'ять **св.п. Ірини Вітківської 100.00 дол.** зложили співпрацівники доні Мері Дурр (Сільвія Голуб, Теодор Кім, Дейдра Кінг, Патриція Ларсон, Тіна Маллард, Мерлін Ріджер, Шелей Ріджер, Керол Швобел і Діана Спектор), **50.00 дол.** від Адопшен Серв. — Інформаційної Агенції у Вашингтоні.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Єви Грицик** на Український Музей **50.00 дол.** складають **Марія і С. М. Тимяки**.

СПРОСТУВАННЯ

У травневому числі "Нашого Життя" на стор. 31 під заголовком "Замість квітів" слід читати: "У світлу пам'ять **бл.п. Марії Ганас 10.00 дол.** на Будівельний Фонд Музею дарує **Ярослава Стасюк**".

В пам'ять моєї незабутньої сестри **Марині Червінської**, колишньої ініціаторки й постійної голови Союзу Українок в родинному селі Саранчуки коло Бережан, Галичина, **100.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею складає **Наталія Миколаєвич з родинно**.

У 1993 р. журналові "Наше Життя" сповниться 50 років. Своїми датками на Пресовий Фонд підтримаймо журнал та допоможемо гідно відзначити його золотий ювілей.

35-ИЙ ВІДДІЛ СУА В ОЗОН ПАРКУ ЩИРО ВІТАЄ СВОЮ ЧЛЕНКУ КАТЕРИНУ ВАСЛО З 95-ЛІТТЯМ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ. З ЦІЄЇ НАГОДИ ВІДДІЛ ЖЕРТВУЄ 50 ДОЛ. НА ПРЕСОВИЙ ФОНД ЖУРНАЛУ "НАШЕ ЖИТТЯ".

ПРЕСОВИЙ ФОНД

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

Замість квітів на свіжу могилу членки нашого Відділу **бл.п. Лідії Кузьмич** складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", а родині висловлюємо щирі співчуття.

Членки 38-го Відділу СУА
в Денвері, Кольорадо

В пам'ять **бл.п. Катерини Крамар**, мами членки нашого Відділу Зеновії Шевчук, складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Членки 50-го Відділу СУА
в Анн Арборі, Мі.

Ольга Буртик на поминках в сороковий день смерті **бл.п. мами** зложила через 62-ий Відділ **30.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Юлії Демчук** сестри нашої членки Катрі Гадзевич, складаємо **20.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", а родині висловлюємо щирі співчуття.

Управа і членки 93-го Відділу СУА
у Гартфорді, Конн.

В пам'ять **Анни Грендус**, матері Слави Стойко і Дори Борст, складаю **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", а родині висловлюю щирі співчуття.

Марта Цимбаліста

В пам'ять **бл.п. д-ра Богдана Сацюка**, сина членки 22-го Відділу СУА в Чикаго Марії Юзефович, на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" складають: 25.00 дол. — 22-ий Відділ, по 20.00 дол. — Ольга Мартинюк, Ліна Басюк, по 15.00 дол. — Анастасія Хариш, Сузанна Казанівська, по 10.00 дол. — Ольга Крехтяк, Люба Шеремета, по 5.00 дол. — Ольга Гаврилук, Дарія Менцінська, Марія Гірняк, Марія Малецька, Іванна Припхан, Анна Ковальчук, Стефанія Ферович, Іванна Городиська. Разом 155.00 дол.

ЗАПАСНИЙ ФОНД

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Степана Ковтала**, чоловіка нашої членки, який недавно відійшов у вічність, членки 49-го Відділу СУА склали пожертви на Запасний Фонд журналу "Наше Життя": **по 20.00 дол.** — Анна і Петро Поліщуки, д-р Уляна і д-р Михайло Лози; **15.00 дол.** — Мирослава Райца; **по 10.00 дол.** — Єва Ковтало з родинною, Марія і Дмитро Дранки, Осипа Денека, Анна і Василь Мельники, Марія і Зенон Боднарські, Домна Завадівська, Ореста Перейма, Оксана і Михайло Салдита, Ірина і д-р Семен Дорошаки, Ярослава і Маріям Борачки. **Разом — 155.00 дол.**

Замість квітів на могилу **бл.п. Степана Ковтала**, чоловіка членки нашого Відділу Єви, складаємо **15.00 дол.** через 49-ий Відділ СУА на Запасний Фонд журналу "Наше Життя".

Подружжя С. Душенки,
Баффало, Н.-Й.

З НАГОДИ...

Членка 1-го Відділу СУА Євдокія Кріль з нагоди відходу на емеритуру складає **100.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Зворот коштів в сумі **70.00 дол.** передають на Репрезентативний Фонд СУА

Ірина і Ярослав Куровицькі

З нагоди вінчання нашого сина Ярка складаємо подяку 33-му Відділові за зворушливі віршові побажання Міри Грабець, Ірині Кашубинській за дарунок та Єві Оліяр за смачний коровай. З цієї нагоди пересилаємо через 33-ій Відділ СУА **50.00 дол.** на Фонд Допомоги потребуючим в Україні.

Марта Сидір

23-ій Відділ СУА в Дітройті зложив **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" за поміщення статті "Свята Вечеря у 23-му Відділі" в березневному числі 1992 року.

100 ТИСЯЧНИЙ ФОНД ІМ. ОЛЕНИ ЛОТОЦЬКОЇ

В березні 1992 р. вплинуло:

66-ий Відділ СУА **100.00 дол.**
Досі вплинуло **89,786.00 дол.**
Разом **89.886.00 дол.**

НАШИМ ДІТЯМ

ГОЛОВНА УПРАВА СУА І РЕДАКЦІЯ "НАШОГО ЖИТТЯ" ЩИРО ДЯКУЮТЬ
СВІТЛИЧЦІ 83-ГО ВІДДІЛУ, ЯКА СКЛАЛА 250 ДОЛ. НА СТОРІНКУ "НАШИМ ДІТЯМ" В
ЖУРНАЛІ "НАШЕ ЖИТТЯ".

ВІКТОР ТЕРЕН

ЯК ТО ГАРНО, ЛЮБІ ДІТИ

Як то гарно, любі діти,
У вікно вам виглядати!
В ньому все — тополі, квіти,
Сонце й поле біля хати.

Бережіть її, малята,
Бо вона — віконце миле,
Що колись до нього мати
Піднесла вас, посадила...

На оте вікно ранкове,
Що голівки ваші гріє,
Схожа наша рідна мова —
Цілий світ вона відкриє!

НІНА МУДРИК-МРИЦ

У НІЧ КУПАЛА

Зайшло гаряче сонце
У балочці за гаєм,
На галяві вже вогник
Тихенько догоряє.

Спить в таборі новацтво,
Злітають сні між роси
І верби розплітають
Над ставом наніч коси.

Лиш гном — душок із лісу
Гуляє по полянці,
Де світлячки виводять
Свято-Іванські танці.

Маленький гномик просить
В жучків веселих світла:
"Підемо пошукати,
Чи папороть розквітла".

Пішли. Ідуть, шукають...
Зненацька між пеньками
Шелесь-шелесь щось біле
Пелюстками-листочками.

Прибігли. В сизих травах
Цвіте казками книжка!
Мабуть, забули діти...
Жучки і гном принишкли.

До ранку добродушок
Читав казки у лісі
І світлячкам, і квітам,
І білці на горісі.

Вітали вранці сонце,
Від радості рум'яні:
"Знайшли ми книжку щастя
Край лісу на поляні!"

ЯК РОЗКРИЛА КВІТКА ОЧІ

Як розкрила квітка очі,
Глянула кругом ласкаво.
Правда, квітко, що гарненько?
Права, квітко, що цікаво?

Глянь, високо небо синє,
Он, ясна хмаринка срібна.
Тут травиця-шовковиця
І землиця — мати рідна.

Те сріблито-синє диво,
Що шумить, дзюрчить навпроти,
Зветься річка! Он, сміється
На вербі пушистий котик.

І не бійся, що ось бджілка
На головку тихо сяде,
Ти всміхнись, бо знову сонце
Ніжно променем погладить.

Сонце гладить і цілує,
Пригортає так ласкаво, —
Правда, квітко, гарно в світі?
Правда, квітко, що цікаво?

ОЛЯ ГАЄЦЬКА

ГАРБУЗИ

Гляньте ось — Маруся нині
Йде зривати стиглі дині!
Гарбузи жовті й зелені —
Будуть зернятка для мене.

Гей, Степанку, вийди з хати,
Гарбуз нести помагати,
Бо великий він удався,
Між листками заховався.

А Маруся-господиня
Знає, що солодка диня,
І смачненький піріжок
З мамою спечуть удвох.

Ілюстрація В. Авраменка
Illustration by V. Avramenko

Воспелні згадки

БЛ.П. СОФІЯ КОСТЮК З ГОРОШКІВ

З віддалі понад 40 років можемо без перебільшення ствердити, що прогрес в українському організованому житті в США і Канаді завдячуємо у великій мірі третій хвилі української еміграції. Їхні імена, особливо передової частини, повинні ввійти у довідкові історичні реєстри. Однією з представниць тієї великої когорти була **бл.п. Софія Костюк**.

Народилася Софія Костюк 6 листопада 1909 року в селі Любинець Старий біля Чесанова Любечівського повіту в Західній Україні. Батько Софії був управителем школи в цьому ж селі. Мати Марія — з дому Пшеп'юрська. У родині Пшеп'юрських було два священики — о. Андрій і о. Осип. Обидва вони були капелянами в Українській Галицькій Армії під час визвольних змагань.

Освіту Софія здобула в Інституті Сестер Василіянок в Яворові, а у 1931 році закінчила учительську семінарію в Сокалі на Львівщині. В 1938 році одружилася з Іваном Костюком — вчителем торговельної кооперативної школи.

Воєнна хуртовина закинула тисячі українців на скитальщину. Подружжя Костюків також пішло в невідоме. Після війни Костюки замешкали в містечку Літлетон у штаті Колорадо. Живучи тут, працювали і виховували трьох синів. Зразу включилися в систему місцевих громадських організацій, були засновниками церкви Преображення у Денвері.

Головною рисою бл.п. Софії була її любов до ближнього, тому вона завжди була активною у громадському житті — працювала серед людей і для людей. У перші роки перебування в Денвері включилася у працю Сестрицтва ім. свв. Володимира і Ольги, підтримувала їх жертвами та працею рук. Була членом-засновником Відділу ОДВУ, ініціатором Організації Україн-

ського Золотого Хреста, будучи багато років членом управи. Софія увійшла до управи Відділу Союзу Українок Америки, де займала пост організаційної референтки. На окрему згадку заслуговує її праця у Пластприяті при пластовій станиці в Денвері, де її чоловік був довголітнім станичним. Ентузіазм Софії Костюк притягав охочих працювати, а ввічливістю та прихильністю вона завоювала загальну пошану і любов.

Софія Костюк відійшла у вічність 16 листопада 1990 року. Найбільш зворушливими були прощальні слова о. д-ра Павла Баб'яка, коли він сказав про покійну як про добру і вірну дружину, з гарячим серцем маму і бабусю, вразливу на людські потреби і терпіння громадянку і жертвенну парафіянку та підкреслив, що дім св. п. Софії був завжди відкритий не тільки для друзів та співпрацівників, але й для кожного випадкового приїжджого.

Похована Софія на українському цвинтарі Мовнт Олівет.

Багато квітів на домовині і пожертви на громадські цілі в сумі понад 1,700 дол. були нев'янучим вінком на її свіжу могилу.

Хай Господь милосердний прийме її душу у свої хорони, а пам'ять про неї буде вічною!

Григорій Мигаль

Загальні збори Відділів

5-ий Відділ СУА ім. КН. Ольги у Дітройті

Загальні збори 5-го Відділу СУА відбулися 8 лютого 1992 року. Головою зборів вибрано Марію Івасюк, секретаркою — Евдокію Климишин.

Управу на 1992 рік вибрано в такому складі: голова — Павліна Будзол, перша заступниця голови — Емілія Ониськів, друга заступниця голови — Марія Івасюк, протоколярна секретарка — Евдокія Климишин, скарбничка — Неля Гамера.

Референтки: організаційна — Текля Гринчук, культурно-освітня — Евдокія Барнич, суспільної опіки — Емілія Бурзинська, музейно-мистецька — Текля Кушнір, імпрезово-господарська — Наталія Барнер.

Контрольна комісія: Марія Матраль, Ольга Сівек, Марія Івасюк.

Евдокія Климишин,
протоколярна секретарка

67-ий Відділ СУА у Філядельфії

Загальні збори 67-го Відділу СУА у Філядельфії, Па., відбулися 1 квітня. Головою зборів була Дарія Федак, секретаркою — Анна Гаврилук. Окружну управу репрезентувала голова управи Марія Одежинська.

Управу на 1992 рік вибрано в такому складі: голова — Софія Геврик, заступниця голови — Оксана Миколайська, секретарка — Ліда Бук, скарбничка — Марта Шиприкевич.

Референтки: організаційна — Дзвінка Захарчук, імпрезова — Іванна Луцишин, суспільної опіки — Ірина Кушнір, пресова — Дарія Федак.

Контрольна комісія: голова — Анна Гаврилук, членка — Оксана Комановська.

Ліда Бук,
секретарка 67-го Відділу

ВІД РЕДАКЦІЇ "НАШОГО ЖИТТЯ"

Просимо всіх дописувачів посилати до редакції тільки оригінали дописів, статей. Згідно з журналістичною практикою не подається копій, що були поміщені, чи переспані до інших газет чи журналів. Будемо вдячні, коли пресові референтки та дописувачі будуть придержуватися тієї засади.

Редакція не приймає матеріалів, не підписаних авторами та застерігає за собою право скорочувати статті та правити мову.

Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди, а не погляди редакції. Редакція не буде поміщувати невічливих, образливих для кого-небудь висловів. Рукописів не звертаємо. Анонімів не читаємо.

Редакція приймає за домовленням, тел.: (212) 674-5508.

Адреса: "Our Life", 108 Second Ave., New York, N.Y. 10003. Fax: (212) 254-2672

ДО УВАГИ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ:

УВАГА ДОПISУВАЧІ!

Дописи з громадського життя повинні бути не довші трьох сторінок машинопису, писані через два інтервали. Дописи писані рукописом повинні бути писані чітко. Імена, прізвища й адреси ПРОСИМО ПИСАТИ ДРУКОВАНИМИ ЛІТЕРАМИ. Виготовлення фотографій до друку коштує 10.00 дол., за що платить той, хто їх присилає.

Просимо своєчасно повідомляти про зміну адреси. Зміна адреси коштує 1.00 дол.

ЗМІНА АДРЕСИ
CHANGE OF ADDRESS

Стара адреса: _____
Old Address: _____ друк. англ. мовою

НОВА АДРЕСА:

Name _____
_____ друк. англійською мовою

Street _____

City _____ State _____ Zip Code _____

Звертаємо увагу тих, які заповнюють чеки на фонди США. Завжди треба подавати UNWLA, а тоді назву фонду, наприклад: UNWLA. Children of Chernobyl Fund. Або Lotocky Fund і т.п.

"OUR LIFE" Magazine (USPS 414-660) is published monthly — except July & August combined by Ukrainian Women's League of America, Inc. at 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003

Subscription in the United States of America \$20.00, half year \$10.00, single copy \$2.00.

COUNTRIES OTHER THAN U.S. (with the exception of South America) may send the subscription in their currency, which will equal the amount of 20.00 American dollars.

ПЕРЕДПЛАТА В США: річна... 20.00 дол., піврічна 10.00 дол. Поодинокі число 2.00 дол.

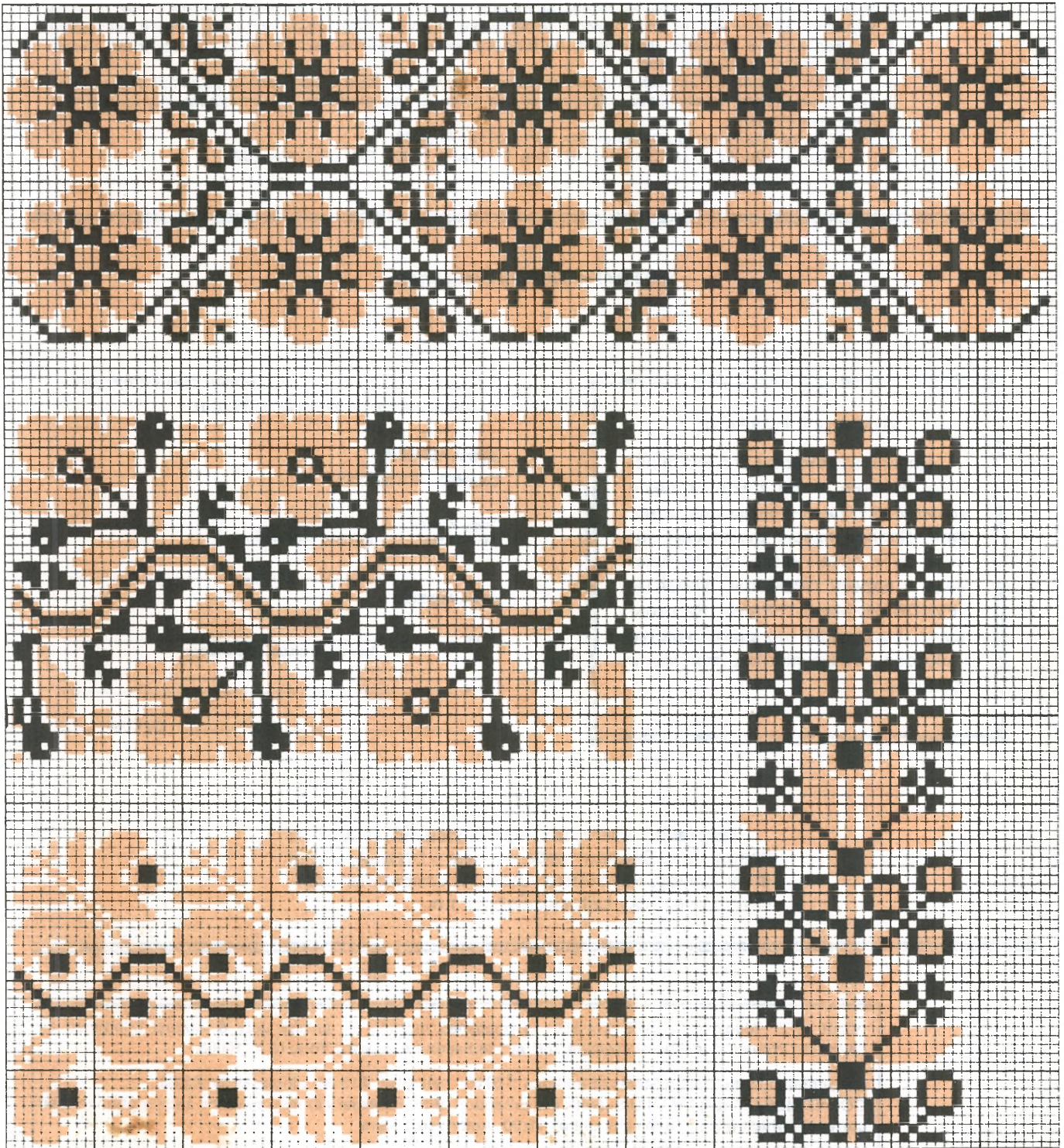
КРАЇНИ ПОЗА МЕЖАМИ США (за винятком Південної Америки) можуть вплачувати у своїх валютах, в сумі яка дорівнює вартості 20.00 американських доларів.

© Copyright 1992 Ukrainian National Women's League of America, Inc.

Printed in USA by Computoprint Corp., 35 Harding Ave., Clifton, NJ 07011

(201) 772-2166
FAX (201) 772-1969

"Second-Class Postage Paid at New York, N.Y. and
at additional mailing offices" (USPS 414-660)
108 Second Avenue, New York, N.Y. 10003

Взори "Суботівські спадки". Із збірника "Наука і Культура", за 1990 р. Зібрала Паніматка Марія Грушевська в Суботіві на Чигиринщині. Початок ХХ ст. Вишивати нитками DMC чорними і червоними ч. 321. Рисувала Ольга Загородна Трачук.
"Subotivsky spadky" — designs from the Chyhyryn region. From the collection of "Nauka i Cultura", collected by Maria Hrushevskij in Subotiv, beginning of 20th century. Embroider with black DMC thread and red DMC thread #321. Drawing by Olha Zahorodna Trachuk.